ANGELVS PACIS

AD PRINCIPES CHRISTIANOS,

P. Nicolai Cauſſini.

ANGELVS PACIS

AD PRINCIPES CHRISTIANOS, SEV ORATIO PARÆNETICA,

QVA

Chriſtiani Principes hortantur ad pacem.

AVCTORE

P. Nicolao Cauſſino Soc. Ieſu.

Additæ ſunt in fine Obſeruationes Aſtrologicæ eiuſdem Auctoris, quibus Aſtrologia Iudiciaria exagitatur.

Ad Illuſtriſs. D. D. Marchionem

IO. BAPTISTAM CAMPOREVM

Mutinenſem Conuictorem Collegij Nobilium S. Franciſci Xauerij Bononiæ.

BONONIÆ MDCLII.

Typis Caroli Zeneri. Superiorum Permiſſu.

Illuſtriſs.D.D. Marchioni

IO. BAPTISTÆ CAMPOREO

Carolus Zenerus E.P.

EFFERATIS in diuturna bella Prouincijs, ne prodire vereatur hic Pacis Nuntius, conſultiſſimè facere videamur, ſi patrocinium illi quæramus ab Aquilis, quarum fretus auſpicio ſecurus animi loquatur. Vtinam porrò Tuæ illum Aquilæ facinore planè cæleſti raptum ſiſtant Iouibus regnorum iura moderantibus, vt ijs ſubinde ſuauiora nectare pocula, placidiſſima ſcilicet de pace cõſilia, propinet. Tùm

fiet tandem , vt nullæ ſint amplius *Animis cæleſtibus iræ*. Nullæ ſunt ſanè ſyderibus, quamquam illis per ſummum nefas Genethliacorum aliqui affingant; ſed illorum cauſam perorantem Cauſſinum tuis Ipſe ſyderibus coronabis,eriſq;tùm ornamento, tùm prȩſidio Nicolao,incruento prȩlio,dùm de pace diſputat,cȩleſtiq;religioſa nimirùm victoria, dùm aſtra propugnat, egregiè triumphãti.

Sic augurat animus : ſic ſuo iubare aſtra perſuadent. Illorum itaque benigniſſimo delectatus aſpectu, nutus obſeruabo,ſemper,vt eorum ductu ſim felix.

A.V.

AVCTOR
AD
LECTOREM.

HOC Opuſculum cùm ante annos aliquot ſcriptum, Poteſtatibus, quæ tùm pro Summo Pontifice, & Rege erant, maximè placuiſſet, Typis mandari viſum eſt, quòd ſit iuxtà ſpiritum Dei, pro omnium voto, & communi Chriſtiani generis bono. Tùm etiam quòd de Regibus honorificè, de populis benignè, de pace piè, iuſtèque loquatur.

V. Virgilius Gal. è Soc. Ieſu pro Illuſtriſs. ac Reuerendiſs. D. Archiep. Bonon. ac Principe.

V. D. Iuuentius Tortus Pœnit. pro eodem Illuſtriſs.

V. Alexander Simoneta pro Reuerendiſs. P. Inquiſitore Bonon.

Imprimatur

Fr. Gulielmus Inquiſit. Bonon.

AN-

ANGELVS

PACIS

Ad Principes Chriſtianos.

SI licet veſtra, MAXIMI PRINCIPES, interpellare faſtigia, ſtabo pro cauſa Dei. Angelus Pacis, Concordiæ miniſter, veritatis interpres, Procurator ſalutis. Non ille ſum terribilis, & minax nuntius, qui Dauidi cæleſtibus prodigijs attonito flagellorum metus incuſſit: Ex illorum numero non ſum, qui tot flagitijs immerſam Pentapolim funditus euertere: Non pluo ſulphure; non vibro flammas; non iaculor fulmina; ſed miti quadam amœnitate vernantes oliuas prætendo, quas tanta bellorum eluuio nondum

extinxit. Ex eorum cætu & concentu venio, qui naſcente Domino Pacem hominibus bonæ voluntatis cecinere. Nolite ſpernere Bonorum augurem, Veritatis Propugnatorem, qui vobis coram Deo in Chriſto loquitur.

Totius Orbis Chriſtiani negotium eſt, PRINCIPES OPTIMI, quod apud vos ago: veſtra res, quam votis & ſcriptis vrgeo: Dei poſſeſſio eſt, quam requiro; Et magni quidem momenti, vt quæ ſæpè exciuerit de altaribus Sacerdotes, de Monaſterijs ſacras Virgines, & ex ſyluis Anachoretas, vt de mutis faceret Oratores. Vocat ea quæ nō ſunt, tanquam ea quæ ſunt omnium molitor Deus; fingit os infantiū; dat ſapientiam imperitis, cui cedere ſemper eſt optimum, reluctari difficile. Facit ſæpè diſertum cupido, militem neceſſitas. Non licet inter oppreſſorum gemitus ſilere, nec feriari per vulnera præliantium. Omnis laboranti mundo iniqua eſt manus, ſi non eſt officioſa.

Non detinebo vos, PRINCI-

CI-

CIPES, leuiculis rationibus: Nō illudam ſterilibus figment's, ſed ipſam quam per ſtagnātes cruore campos, per collucentium vrbium flammas, & tot circuitus quæritis, in tranquilla ſede demōſtrabo Gloriam. Ac primùm, permittite me de Natura Belli & Pacis, deque Iure Principum Chriſtianorum in vtroque pauca diſſerere: vnde ſatis firma, opinor, eruentur argumenta, quibus & veſtrum decus, & populorum ſalus ſanciri poſſit..

Prudenter quidem admodum & argutè ſapientes dixere, Mundum iſtum, cuius circumflexu continentur omnia, ingens eſſe quoddam ſummi Numinis volumen, cuius Mors & Vita omniū paginarum faciunt extrema: media autem perpetuos habent & reciprocantes ab vno ad alterum decurſus. Quod Vita & Mors in rerum natura, hoc ipſum præſtant Pax, & Bellum in Regnorum omnium atque Imperiorum ſtatu. Et Vita quidem riuus eſt à primo fonte, & portio quędam diuinæ Æternitatis, quæ prius in

cœleſtem diffuſa naturam, mox in terras & maria, noſtrumque in orbem exundans, animarum corporumque nexu mirabiles & pænè diuinos temperat concentus. At vbi ſolutus eſt ille quo continetur nodus, ſtatim euolat atroci mortis neceſſitate, omnia in ſuo regno rapaciùs depopulante.

Non diſſimili modo Pax, maximum & præcipuum diuinæ Indulgentiæ munus, temperiem quandam voluntatum conciliat, è qua functionum omnium acerrimus in corpore ciuili vigor, mentium alacritas, Prouinciarũ non iners otium, beata ruris copia, ſecuri aditus viarum, Regnorum opulentia, & bonorum omnium cumulus accedit. At vbi diſſipata concordia, bellum intonuit, ſtatim membrorum omnium conuulſio & dira vaſtitas, ſoluta legum vinculis audacia per ferrum & ignes ad ſcelera graſſante, ſacra profanis ęquãtur, nocentes & innoxios promiſcua vis fatorum inuoluit, fiunt de claris vrbibus buſta, non niſi

mi-

miſerorũ ſanguine reſtinguẽda.

Vix occurrit mortalitatem noſtram æſtimanti hęc ab hominibus geri, reuulſos quiſpiam putet inferos, & furiarum cateruas ex tenebris erupiſſe, quæ ſpecie humana per tot atrocia conſternatis hominum mentibus illudant.

Dicam equidem, SERENISSIMI PRINCIPES, quod ſentio, lites & bella non niſi per cuniculos in Eccleſiam Dei ſunt ingreſſa, pauente ad mõſtrum conſcientia, reluctante diſciplina. Et de lite quidem Paulus exclamat. *Frater cum fratre iudicio contendit & hoc apud infideles. Iam quidem omnino delictum eſt in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis, & fraudatis, & hoc fratribus.* ***Ad Corinth.6.***

Quale eſt iſtud edictum tonantis & fulminantis Apoſtoli? Quæſo vos quid tandem ſentiret ille qui Chriſtianos ferre nõ poterat, de agro forte aut de domo litigantes, ſi reuiuiſcens aſpice-

ceret infeſta fidelium ſignis ſigna, colliſas gẽtibus gentes, non vnam domum, non vrbem, non prouinciam, ſed præcipitantem Chriſtiani nominis orbem per cædes & ſtupra, per ruinas, & incendia tracturas. Num ipſe horreret ad immane ſpectaculum? Num modò imperanti ſimilis, modò precanti, idẽ minax, idem lachrymis perfuſus, ruentes in gladios, & vulnera repreſſiſſet.

Lib. de Idol. Sed & Tertullianus in hac re, vt ſolet, rigidior, dum ait Dominum ea voce qua iuſſit Petrum exertum gladiũ in vaginam mittere, omnes pariter milites Chriſtianos diſcinxiſſe, nimis ſeuerè iſtud quidem, ſi omnem militiam crimen putat. Hoc eſt odio nocentis perdere innocẽtiam, dum res alioqui iuſtas odimus, vel ſæuientium audacia, vel laſciuientium petulantia corrupas. Quid eſſet aliud res Chriſtiana, quam ferocium præda & inſanientium ludibrium? Si non liceret iuſtis armis illatas ab infidelibus iniurias vlciſci? ſi fas non eſſet, Templa ab incendijs, Matronas & Vir-

Virgines à contumelia, vrbes à vaſtitate, à cœde mortales defendere? Temeraria vox, quæ tot Chriſtianorum Imperatorum laureas, tam cæco, tamque præcipiti turbine percutit. Iure itaque ab Eccleſia extorres Manichæi, & qui eorum veſtigia poſt tot ſæcula preſſere Lutherani, dum innocentiam neſcio an impudentiùs aſſererent, an nocentiùs exarmarent.

Laudatiſſima omni æuo extiterunt pro aris, focíſque ſumpta contra impios arma; ſed fidelium contra fideles prælia ſæpè damnata, & ſemper ægrè tolerata. Si vetus libet Teſtamentum ſpectare, multæ quidem Iudæorum & acres inter ſe diſcordiæ, multi tumultus, bella plurima. Sed contra eos ferme omnia, qui à vera Religione deſciuerant, in fœdam Idololatriam cultuſque Gentium lapſi. Dimicatum eſt quidem ante ſeceſſionem tribuũ ab Iſraelitis in Beniamitas fratres feroci marte, immenſa clade; ſed doloris potius furor fuit ob mulierem ſtupenda libidine *Iudic.* 20.

ve-

vexatam, ruẽtis in ferrum quàm deſtinata vis, & iuſtum pro imperio certamen. Vix potuit induci magnanimus Dauid vt Abſaloni filio in thronum patris per calcata tot ciuium cadauera irrumpenti tam iuſtis armis reſiſteret, niſi manſueti animi langorem pugnaciter Ioabus diſcuſſiſſet. Adeò fuit odioſum ſanguine, & Religione fraternas inter ſe acies concurrere.

Quod ſi prima Chriſtianorum Imperatorum numerare placet tempora, inueniemus Conſtantium mouiſſe in Iulianũ, ſediam deſertorem Chriſti, & impietatis Anteſignanũ; inueniemus Theodoſium Magnum toto belli fulmine detonuiſſe in Maximum, Eugenium, Arbogaſtum. Sed res illi erat cum Tyrannis perfidioſiſſimis, qui larua Religionis immania tegere nitebantur facinora. Vix vllum reperire eſt innocentiori æuo Principem, qui arma Chriſtiano cruore imbuenda ſumpſerit, niſi ob cauſas grauiſſimas. Et quidem præclariſſimè Baronius animaduertit, primùm

mùm Crucem Cruci oppoſitam in armis,bello Conſtantij aduerſus Magnentium. Grande (inquit) nefas, nec niſi à Tyranno Chriſtianæ Religionis ſimulatore, & Imperatore hæretico inchoandum.

Non ignoro equidem Auguſtinum de hac quæſtione ſcripſiſſe contra Fauſtum, & Chriſtianorum armorum iuſtitiam ex Euangelio ſanxiſſe,cùm Ioannes in tanto vitæ rigore conſulentibus de ſalute militibus minime ſuaſerit baltheum abijcere, ſed viuere contentos ſuis ſtipendijs, & neminem concutere,cum ipſe etiam Apoſtolus dicat non ſine cauſa Principes gladium portare. At ſi mentem eius libet agnoſcere, deprehendemus tela omnia torqueri contra inſana Manichæorum deliria, qui Chriſtianam gentem ferro abſtinere, etiam ad repellendas infidelium armorum atrociſſimas iniurias voluere. Quaſi Dei iuſſu prædæ tantùm foret, & cædi deſtinata. Noluit ergo Principum Chriſtianorum in Marte iniquo aduerſùs *Luc. 3.* *Rom. 13.*

ſùs fratres aut fouere ſecuritatem, aut irritare potentiam. Siquidem eodem loco exclamat; *Nocendi cupiditas, vlciſcēdi crudelitas, implacatus, & implacabilis animus, feritas rebellandi, libido dominandi, & ſi quæ ſunt ſimilia, hæc ſunt quæ in bellis iure culpantur.*

Aug. contr. Fauſt. lib. 12. Quos igitur exiſtimamus ex S. Auguſtini ſententia, bello iniuſto ſe ſuoſque committere? Primum qui cæco impetu in ferrum rapiuntur non tam amore iuſtitiæ, quàm ardore vindictæ; Qui iniuria aliqua laceſſiti ſupra modum atque immaniter deſæuiūt, qui placari nolunt, volunt iraſci; deinde qui aduerſus legitimos dominos rebelliones moliuntur, & excuſſo iugo feruntur in ſcelera præcipites. Aut qui ſola dominandi cupiditate viciniorum tentant & permiſcent regna, atque vt latiùs imperent, cædibus, & flammis iter ad dominatum aperiunt.

Cogitate nunc, PRINCIPES Optimi, quàm procliue ſit in iſtis æſtuare iracundia, vri libidine

vin-

vindicandi, titillari regni aut parandi, aut augendi cupiditate. Quàm promptum ſit laxatis ſemel habenis extra limites ferri, fingere iuſtitiam, prætexere neceſſitatem, & quæ adoraueritis iura calcare; inuenietis profectò faciliùs eſſe arma ponere, quàm temperare.

Sed ne multo vos ſermone detineam, Sanctus Doctor tria requirit ad bellum ritè cõficiendum. Authoritatem Principis, cauſam iuſtam, intentionem rectam; quibus alij addidere Theologi legitimas rationes ad finem obtinendum. Non eſt igitur priuatorum hominum mouere arma quibus ius ſuum licet iudicio proſequi. Hoc penes ſummam poteſtatem Deus eſſe voluit, vt rarum eſſet quod non poteſt eſſe non violentum. Ad terrarum dominos attinet dicere, quod ait Seneca. *Ego ex tot mortalibus electus ſum qui in terris Dei vice fungerer. Ego vitæ neciſque gentibus arbiter. Qualem quiſque ſortem, ſtatumque habeat, in manu mea poſitum eſt. Hæc tot millia gladio-*

S. Th. 2. 2. q. 40.

Nero apud Sen. lib. de Clem.

diorum, quæ pax mea comprimit, ad nutum meum ſtringentur. Quæ ruant vrbes, quæ oriantur, mea iuriſdictio eſt.

Hæc quidem poſſe magna res eſt, ſed nolle cùm poſſis, niſi neceſſitas poſcat, longe diuinius eſt. Pauca ſibi licere velit optandum cui licent omnia. Non extenditur ius gladij cùm ad vnum deuoluitur, ſed reſtringitur. Vna exeritur manus, vt omnes vinciantur, defertur res ad ſapientiam paucorum, ne cunctorum temeritas promiſcua cæde deſæuiat. *Laudanda eſt parſimonia etiam viliſſimi ſanguinis.* Nemo tam iniuſtè poſſidet mortales, quàm qui prodigit etiam iuſtè. Tardè mouenda ſunt illa fulmina, quæ perculſi colant. Caueant igitur Reges ne credita ſibi à Domino facultate glorientur potius ad pompam, quàm vtantur ad bonorum vtilitatem. Excludat ferociam delinquendi timor, & impotentiam ſummam æſtiment iactare nocendi potentiam.

Cauſa belli imprimis accurato examine probanda eſt, ne ſur-

re-

repat affectio, ne dominetur iniquitas, ne vis, ne furor per iuſtitiæ ſpeciem illudat. Miſeret me pudetue ſæpe reputantem quàm friuola fuerit apud multos ingentium bellorum origo. Bellum Troianum commune buſtum Aſiæ, & Europæ in nobili ſcorto exarſit. Hoc mille nauibus repetebatur, huius extincto pudori tot herorum vitæ parentabant. Tot pudicæ hoſtium libidini patebant, vt redderetur impudica. Arabiam inuadit Alexander, vt præceptoris admonitionem, qui puero profuſionem thuris obiecerat, iam vir factus thuriferæ regionis dominatu haud cunctanter elueret. Ægyptij ob felem occiſam cæco, & truci marte Romanos adorti multa hominum millia fœdè mactauerunt.

Ad Oceanum ingenti armorum ſtrepitu, & immenſo rerum omnium apparatu, magnis itineribus Caligula contendit, vt conchas laſciuientis naturæ ludo pictas colligat. Tarentinam cladem Romani nautico per-

cuſſi

cuſſi conuicio moliuntur. Alexandrini contra Galienum rebellant ob inſulſam heri,& ſerui de calceorum elegantia contentionem. Et ne multa commemorem, Guillelmus ille Anglorum domitor, omnium præter quam ſui potens, dictum facetum Maximi Principis innumeris cladibus vltus eſt. Erat ille præpingui corpore, & aqualiculo ſupra modum tumente: quamobrem cùm de eius morbo inaudiſſet Philippus Rex Galliæ: Sinamus, inquit, Puerperam, decumbere partui, vt ex mole ventris apparet, iam vicinam. Ille ad hæc furore amens ſurrecturum ſe dixit ſoluto puerperio innumeris facibus ſtipatum quibus Galliam incenderet. Nec defuit dicto fides; nam ſtatim, ac conualuit, vago exercitu Frãciam ingreſſus, lugubri feritate vlciſcendi, cædibus, & incendijs operatus, ipſe tandem ſuo ardore conſumptus eſt. Num ludere putemus ſanguine humano qui leues ob cauſas non leuia committunt prælia? Num miſe-

ros

ros æſtimemus populos quibus furentium ludibria tam dira vaſtitate expianda?

De cauſa belli nemo ſibi vni credere debet aut alteri, ſed exquiſita primariorum hominum prudentia diſquirere, qui tantò propiores ſint vero, quantò remotiores ab affectu. Ad cauſam iuſtam recta intẽtio accedat neceſſe eſt, quæ omnia exitu placido, ſine optimo metitur. Abſit illa cogitatio à Principe Chriſtiano vt arma capiat, ob luxuriantis animi leues affectus, vt currat ad cædes, ad incendia, ad vaſtitatem, vt perdat, vt extinguat, vt omnia ad internecionem deleat. Lapitharum hoc eſt, & Centaurorum nihil aliud bellando quàm bellum quærere. Sapientiſſimi Reges per tumultus armorum ſeunt ad iuſtitiam, ad æquitatem, ad Concordiam, atque ipſi quidem Paci militant armati. De hoſte cogitant quaſi de ęgro acrioribus remedijs perſanando. Vtinam diæta curari voluiſſet, vtinam fomentis obliniri, nunc mitiori brachio tranſi-

ge-

gerentur omnia. Sed quando contra fas iuſque Gentium ſtetit peruicacius, & toties oblatas conditiones rerum componendarum contempſit, vinciendus eſt, ſecandus, vrendus, non vt exterminetur, ſed vt conualeſcat. Attritus eſt, non inſulto; audiri poſtulat, audio; Colla ſubmittit, ignoſco. In Cannenſi clade audita vox Hannibalis; Parce ferro Miles. Syracuſarum ardentium flammas Marcellus lacrymis concupiuit extinguere; ad proſtrata Iudæorum cadauera Titus cœlum intuens ingemuit. Quid facere oportet Chriſtianum Regem, hoſte acciſo, & pænè ſupplice? An ſuperbire? an debacchari? an ad extrema deſæuire? At ne belluæ quidem generoſiores hoc faciunt. Regias mentes non decent vaſtę, & inexorabiles iræ, multa ſunt humanæ imbecillitati condonanda, ignorantiæ multa, quædā etiam affectui, pœnitentiæ omnia. Multos ſeruare oportet etiam inuitos, nec audiendi omnes qui volunt perire. Quibuſdam error

impoſuit, pleriſque opinio fucum fecit. Alios maligna conſilia peſſum dedere; Sunt etiam quibus ſola fortuna pro culpa eſt. Multos abſoluet qui ſe à Deo cupiet abſolui.

Tandem addo, rationes quæ adhibentur ad finem optimum conſequendum, legitimas eſſe oportere, ne peruertantur etiam recta. Non eſt bonum quod non fit benè. Non eſt virtus quæ non habet modum. Praua intentio ſanctiſſimas quaſque gerẽdi vias vi quadam peſtifera ſolet inficere; artes quoque ſubdolæ intentionem ſynceram infuſcant. Errant omnino qui cùm ſibi laudabilem ſcopum præfixere, attingendum æque per illicita, ac licita exiſtimant. Hoc innixi fundamento eò amentiæ pleríque deuenere, vt cenſerent ſanitatem à dæmonibus ipſis per voces magicas innoxiè requiri, & hanc eſſe ſalutem ex inimicis noſtris, quam ſacra prædicant eloquia. Sed contra Apoſtolus clara voce intonat; Non eſſe facienda mala, vt veniant bona. Nemo per

furta miſericors, nemo innocens quæſiuit flagitio valetudinem. Bellare licet, occidere licet ex authoritate Principis, & cauſa iuſta: contrà iuſtitiam facere nunquam licet. Flectere oportet ſuperos non Acheronta mouere, non temerare ſacra, non Eccleſiæ iura violare, non Religionem euertere, non ſtuprare pudicitiam, non facinoroſas artes tentare, non ſica, & veneno in Principum capita graſſari, non diſciplinam militarem militando deſtruere, atque omnia ſolutè & intemperanter ex vindicandi libidine facere. Deſinit eſſe bellum iuſtum vbi omnia fiunt iniuſtè, & ſi bene cæpta in malum vergant, protinùs ſunt abrumpenda.

Deuenimus ſenſim, PRINCIPES MAXIMI, in rem propoſitam, de qua veſtrum eſt iudicare, & ex ſenſibus integerrimis Chriſtiano nomini ac ſaluti conſulere. Veſtra quidem authoritas legitima, deſtinatio quoque animi & intentio, quæ poteſt eſſe in optimis Principibus niſi recta?

Sed

Sed cauſa eſt inuoluta, rationes verò quæ finem appetere videntur, violentæ. Geritur à vobis Bellum atrox, vrbium obſidionibus exercitum, cladibus frequens, vaſtitate luctuoſum. In quo laborat Eccleſia, ſuſpirant oppreſſorum vota, & toties conuulſus mundus ingemiſcit. Non vſitato modo, non humano more progreditur; ſed vi quadam maligna in omnes Chriſtiani orbis venas permanante. Excutite, ſi placet, cauſas, & vobiſcum perpendite tanti tumultus occaſionem.

Si quando res naturales videmus intrà ſuos limites decurrere, & ſtatas vices obire, minime miramur. At vbi valentiori quodam impetu cernimus incitari, aut peruerti ſtatutum naturæ ordinem, ſuſpicamur arcanam ineſſe vim, quæ fertur atq. erumpit ex abdito, vnde tam varij motus oriantur. Quoties ordinarie cieri ventos aſpicimus, aut halitus putamus, aut aeri naturalem vim ineſſe æſtimamus mouendi ſe, ne inerti atque inagita-

bili globo torpeſcat: At quoties ventis acerrime depræliantibus exurgunt fœdiſſimæ tempeſtates, quę vaſtas arbores radicitus euellunt, quæ benè fundatas domos in plana ſubmittunt, quę nauigia deuorant, & ſtatum mundi percellunt, aerijs hæc adſcribimus Poteſtatibus per mundi plagas diſſipatis. Non impari quidem ratione, cùm bella inſtant vſitata inter homines forma, hæc hominum tribuimus ambitioſis conatibus, moribus iracundis, & ad objectæ contumeliæ imaginem facilè excandeſcentibus. Quod ſi modum omnem excedant, ſuſpicamur eſſe occultam malorum originem quæ ſenſus noſtros, atque intelligentiam ſuperet.

Hoc ipſum de tam atroci bello rem bene æſtimantibus vacat cogitare. Nec enim ciuili animo geritur, nec habet militiæ decora, quæ magnos animos comitari ſolent, ſed virulentam malignitatem, quæ ambas partes exedit, & lenta quadam tabe ſerpens per omnia depaſcitur.

Squal-

Squallent rura, mœrent vrbes, prodigitur heroum ſanguis, deſtinatur lanienæ lectiſſimus flos Nobilitatis, ſpoliantur bonis pęnè omnibus priuati, conquiruntur vndique acerbis exactoribus pecuniæ, quæ tam crudeli ludo ſufficiant. Sed nulla vis ærarij par eſt auiditati omnia depopulanti. Paucorum diuitiæ cunctorum inopiam faciunt, & de prouinciarum lachrymis funeſta improborum gaudia ſaginantur. Quis tot, ac tantorum artifex malorum, vnde fons, vnde origo tot funerum? *Rex* (aiunt) *Ludouicus belli Author*. Scilicet tam pius Princeps, tam caſtus, & toto Dei timore perfuſus, tantos fluctus moueat, tantas excitet tempeſtates? Tendebat quotidie, dum viueret, puras ad cœlum manus, in ſacris myſterijs frequens, conſcientia tam caſtigata, vt ne minimam quidem labem ferret quam non ſtatim ſacramentis elueret. Pugnauit neceſſitate, virtute vicit, fortis pectore, Marte clarus, mente pacificus. Quis igitur æſtimet cru-

enta de perdendo orbe Chriſtiano conſilia in illo tam auguſto pectoris ſacrario potuiſſe concipi? Quis reſediſſe illic odia, quis ſimultates putet?

At fortè Imperator diſſidijs gaudet, & rebus turbatis paſcitur? Abſit vt quis hoc credat. Eſt enim Princeps moribus optimis, & ad omnem æquitatem compoſitus, animi vigore excellens, excultus ſapientia, in quo cælata viuit Paterni ſpiritus ad omnem virtutem expreſſa effigies. Quid habere iucundius poteſt, quam vt Germaniam ſuam, tam fero bellorũ tumultu quaſſatam placidiſſima pacificatoris manu componat?

Turbat igitur Rex Hiſpanus. Nemini hoc probare poterit, qui tanti Regis ſenſum atq. animum penitùs nouerit. Eſt enim ſi quis alius mente Chriſtiana, ingenio placido, ad amorem, & concordiam magis quàm ad rixas diſſenſioneſque propenſo. Nihil in eo turbidum, & ferox, nihil malignum, frui ſua magnitudine cupit, non ferocire.

Vn-

Vnde igitur tanta belli atrocitas, ſi nullæ ſunt *animis cæleſtibus iræ?* Quis non videt, non eſſe iſtud humano conſilio factum, ſed Malos Genios toto impetu incubuiſſe, vt res noſtras florentes acciderent, acciſas euerterent, euerſas calcarent. Nimis ſcilicet potens erat res Chriſtiana, domita Rupella, proſtrata hæreticorum factione. Fuit illi ferrum hoſtium cruore repens in viſcera conuertendum. Turbarunt illi inſtal a ad Mantuam; turbarunt in Germania, commiſerunt primas Chriſtiani nominis coronas liuore maligno, bello implacabili, cladibus immenſis, Eccleſia gemente, lætis infidelibus, ipſis plaudētibus inferis.

Interuenit ſæpè magnis rerum ſucceſſibus mēs mala, quę Principum conſilia corrumpit, & à recto curſu gloriæ diuertit. Triumphalibus ouātem laureis Regem Chriſtianiſſimum ſua vix limina ſalutabant, cùm per factioſos excitati turbines in Italiam vocant, penetrandæ Alpes hyeme gelida, per horrentes annis,

& tectos niuibus ſcopulos carpendum eſt iter, conferendę manus, committenda per varias Martis aleas prælia, quæ miro robore, & pari fœlicitate iam erant compoſita, cùm ecce inſtat flagellum belli exitialis, bacchatur Aquilo in clade Germaniæ, volutatur in ſanguine, fertur per clariſſimarum vrbium incendia, reſiſtentibus paucis, omnibus ferali prodigio attonitis. Sacrilegio polluuntur aræ, ſacræ Virgines ſtupro, ſtrident catenæ ſacerdotum, calcantur ſancta, & *Matth. 24.* *conſummatur abominatio deſolationis*, ipſo qui vocauerat Rege horum aut neſcio, aut inuito.

Deinde putet aliquis hoc à Chriſtiana mente cogitatum? putet ab eo qui ſenſum aliquem habuerit Religionis, eſſe perfectum? Non eſt credibile: tantum monſtrum concipi non potuit, niſi parturientibus inferis, exhalante tetram fuliginem abyſſo, & dæmonibus lymphatas mentes in diuerſa rapientibus. Non ſunt omnia ad homines referenda. Non ſunt adminiſtri Prin-

cipum vbique incuſandi, quaſi omni humanitate exuta, feritatem induerint. Quidam ſunt vagi, & inſynceri ſpiritus ad vindictam deſtinati, qui non deſinunt perditi perdere. Quæ ratio vos, PRINCIPES MAXIMI, tantò magis incitare debet ad Pacis fœdera componẽda, quod per veſtras manus, & ſub pedibus veſtris Sathanam conteri, arcano conſilio præpotens Deus deſtinarit.

Cauendum igitur omnino eſt ne dæmoni ad vaſtitatem incubanti ſubdatur materia de ipſis hominum affectibus, & vitijs. Ignem facile concipit Regnorum, & Gentium Zelotypia, quæ ex animali quadam afflatur ſapientia, nec prudentiam ſanctorum ſapit. Aiunt qui parti ſtudent alteri, Hiſpanos nimis inuidioſam facere ſuam potẽtiam, exoſam æqualibus, inferioribus terribilem, omnibus, niſi caueatur exitioſam. Tanta, vt aiunt, libido dominandi, tam intentæ, & vigiles ambitionis curæ, tam rapax terrarum ingenium, tanta

regnorum, & titulorum congeries æmulos ſtimulant, vicinos terrent, pungunt etiam remotos. Vnius dignitatem putant omnium periculum. Quot imperia, tot intentata numerant regnis ſeruitia. Timent quicquid parat tellus, quicquid monſtrorum alit pontus. Auida, & impotens ſui dominatio, vbi ſe permiſit fortunę, naturam dediſcit, moderationem neſcit. Ad hęc Gentis Indoles, vt dictitant, acris, & ſicca, faſtu tumens, patiens laboris, & inediæ, ſitiens glorię, miratrix ſui, virtutis contemptrix alienæ. Hæc dico non ex mente noſtra quæ nulli hic addicta nationi omnes in Chriſto complectitur, ſed vulgata à multis commemoro, quæ ſi procul arceantur, multorum euellent fibras occaſioneſque diſſidiorum.

Galli contrà, vt ſcribunt qui norunt, etſi conuiciorum inferendorum auidi, tolerandorum neſcij, contemptus impatientiſſimi: ſciunt ſe ex ea gente eſſe de qua dictum eſt,

Axi-

Animoque ſuperſunt.

Iam propè poſt animam.

Iactant ſe armorum claritudine orbem impleuiſſe antequam è diuturna Vandalorum, & Sarracenorum ſeruitute caput attolleret Gens Hiſpana, Orientis tenuere, & Occidentis Imperia, Cōſtantinopolim expugnarunt, Hieroſolymã Chriſto, Romam septiès Pontifici ab hoſtibus ereptam reddiderunt. Sibi primùm locuta prædicant Euangelia, ſibi primigeniam filiorum Dei adoptionem datam, Regnis terrarum addiderunt. Imperium litterrarum, toto fere orbe in Academiam Pariſienſem confluente, nihil putant habere ſe contemnendum. Miratores expetunt potiùs, quàm contemptores ferunt. Hinc fit vt vtraq. Gente pro ſe iactantiore, & in alios dicace, euentilentur flammæ quæ in magna coaleſcunt incendia. Vtinam quæ per ſpiritum diffuſa eſt in nobis Charitas, tot contentionum ſemina ſuffocaret, vtinam tot iurgiorum occaſiones abſcinderet! Minus nobis eſſet

laborandum, nec tàm anxiè quę-rendum, quibus remedijs tam peſtilenti malo debeamus occurrere.

Augent hoc ſæpè plerique Regum adminiſtri, dum familiari, ſed dira ſummis Imperijs gloria, dominorum cupiunt oſtentare potentiam, totas nocendi vires explicant, abditam premũt beneficentiam, dum ambiũnt, dum timent, dum cauent, ipſa ſæpè ſedulitate, & cautionè non timenda prouocant, faciunt non toleranda.

Hic vos appello, Politicæ ſapientię Antiſtites, & arcanorum conſiliorum Myſtæ. Lubentiùs vobiſcum, quàm cum fortuna veſtra loquor. Cogitate quantum à vobis exigat Deus. Sedetis quaſi Dij ex hominibus humani generis arbitri, quam quiſque ſortem habeat, ex nutu veſtro pendet, quæ mortalium cuique bona Felicitas velit, ore veſtro pronũciat, quas parari claſſes, quæ arma moueri, quas vrbes exſcindi, quas Gentes obrui oporteat, veſtris ſententijs agi-

tur.

tur. Vos de fortunis, & ſanguine hominum decernitis, illi de veſtra exiſtimatione decernunt. De veſtro capite inſpector omnium Deus ad tremendum, & ineuitabile Forum iudicat. Multa quiſque ex ſuo cernit ſenſu, multa ex ſuo loquitur affectu. Non eſt mihi credibile quod aiunt, tantos viros, tam magno ingenio prędítos, tam alta excultos prudentia, & huius fragilitatis rerum humanarum conſcios, putare ſe huic affixos faſtigio, vt ſuas res agant, vt ſuis commodis omnia metiantur, vt amplitudini ſuæ ſeruiant, vt ex priuato amore, & odio res publicas gerant, vt fortunæ ſuæ populorum ſanguine litent: Idcirco bella concupiſcere, & res amare turbulentas, è quibus & clarius ſibi imperium, & numeroſiores pecunias, & hærentem altiùs ipſa neceſſitate Miniſterij authoritatem ſperant. Abſit, vt tam ſordidæ, tàmque humiles curæ in tam excelſas mentes aſcendant.

Crediderim ego potiùs acri-

vos ęmulatione veſtrorum Principum anhelare gloriam, cuius ſemper ſitientiſſimi fuiſtis, iniurias perſequi, Maieſtatem aſſerere, imperia dilatare. Sed per Deum immortalem, & per tot dilecta Regnorum pignora vos obſecro, videte ac diligenter perſpicite ne vehementiſſimus Gloriæ appetitus auerſos agat ab ipſa Gloria. Vos illam in turbido quæritis, ſed omnes iam mortales appetunt in ſereno. Cogitate vbinam maior cæleſtium Virtutum claritudo, an cùm tonitruorum fragoribus ſtrepente mundo, ignes vndique iaciuntur, & fulmina? An cùm puro, & defæcato die ridet amęna lux, & ex humanis animis omnem mœſtitiam diſcutit? Timendam ſatis hactenus feciſtis dominorum potentiam, reddite ſi placet ſuauem, facite, quo ſolo inuicta eſt, amabilem. Non eſt hæc Principum amplitudo ſemper armorum fremere terroribus, & apparatu bellorum, ore igneo tormentorum æneorum pronunciare ſæua, hos ca-

tenis, illos gladijs deſtinare, circumferre ignes & tela, ire per fumantes vrbes, per calcata miſerorum corpora, omnia exhaurire ne exhauriantur. Quanto illud glorioſius eſt fœliciſſimi ſideris more ambire cũcta mente placida, virtute benefica, res lapſas erigere, ſolari mœſtas, diſſipatas colligere, & diuulſas componere. Hoc cæleſti paſſu dum laboranti mundo ſubueniunt tot Res, abiere ad ſolidum, & inconcuſſum decus. Quid vetat ſequi? Quid pudet æmulari? Vnus eſt ſæpè timendus ſcopulus, ad quem Politicorum aliquot hominum, qui longè à pietate veſtra diſſident, curæ & cogitationes adhæreſcunt. Putant ſi ex Dei lege, & piorum hominum ſẽſibus Rempublicam gerant, fore humilem, & demiſſam, prædæ natam & direptioni, appetunt alias gubernandi artes quàm quas Deus præſcripſit, quaſi aut non ſatis viderit, aut minus ſuis prouiderit. Excogitant nouos agendi modos, verſipelles & vafros, qui-

bus

bus augeant ſua, alienis inſidientur, permiſceant, ſi poſſint, omnia. Putant è re eſſe Principum ſe ſolos intueri, ſe ſolos circumſpicere, ad ſe referre omnia, ire per attritos ciues, ſi res ita occurrat, ad ampliſſima, & regia commoda. Nil diſtare verum à falſo, niſi ex vtilitate noſtra, ad quam componēdus eſt omnium negotiorum ſtatus. licitum eſſe quicquid prodeſt. Importunam excelſis conſilijs humilem conſcientiam, Religionem ſcrupuloſè tractandam à ſubditis, à Regibus commodè, virtutem ſolidam ſæpe officere, vmbram & ſpeciem prodeſſe; Probitatem laudari & algere: Nihil eſſe apud Principes iniuſtum, quod Regno ſit magnificum.

Non eſt, vt cum Apoſtolo loquar, non eſt hæc ſapientia deſurſum, ſed terrena, animalis, diabolica, quæ faſcinatis mentibus imponit, & in miſerandum exitium Regna deuoluit. Longè alia eſt mens veſtra (*viri ſapientiſſimi*) longè alius animus. Etenim ſi Sarracenum vobis non

Chri-

Chriſtianum incumberet, imperium moderari, occurreret tamen ex ipſis Ethnicorum legislatorum libris, & inſtitutis perniciosam eſſe regni clauum tenentibus aſtutiam. Hanc humilem ſemper, & exoſam rarò nec diu vnquam fructuoſam. Vnde & rerum politicarum ſcientiſſimus Thucydides dicebat, Remp. meliùs geri, ac fœliciùs à moderatis, & mediocri ingenio viris, quàm ab acutis, & ſupra modum induſtrijs. Sed tamen ſi Dei, & legis extorres ageretis in mundo, condonandum eſſet ex humano ſenſu, & calliditate, vt creditur, non inutili gerentibus multa, ſpectantibus omnia. Nunc autem cùm plane perſpectum ſit vobis, Imperia ijs maximè rebus, quibus cœperunt, excoli, quis non videat Chriſtiana Regna in fide, iuſtitia, & lenitate fundata, per impietatem, & iniuſtitiam, & crudelitatem funditùs euerti? Quis non intelligat homines à cæleſti ſapientia deuios in caliginem, & ſcelus ruere præcipites?

Con-

Conſulite, ſi placet, hiſtorias, & videte quales ſint Tiberianorum, & Herodianorum exitus. Inuenietis ſubdolas mentes, vitam ancipitem, ſpes lubricas, certos metus, incerta conſilia, mortes calamitoſas, longa ſupplicia, poſteritatem, aut nullam, aut breuem. At ex aduerſo ſi vacat Chriſtianos Principes aſpicere, qui Regna mente ſyncera, leni manu, moderata prudentia, probitate inuicta, per tot caſus humanarum rerum tenuere, intueri licebit heroes ſuis gratos, hoſtibus timendos, fœlicitate & gloria cumulatos vixiſſe, & fundatiſſimas domos in multa ſæcula propagaſſe. Quin igitur abiectis tam tetri tamque funeſti belli conſilijs, & eliſa per modeſtiam ambitione, repreſſa per charitatem cupiditate, imus ad fundatorem ſalutis, & conciliatorem Pacis Deum à quo deploratis rebus remedia ſunt nobis expectanda?

Quid eſt tandem quod omnium vota, quod incenſa deſideria, quod alta gementis Eccleſiæ

ſu-

ſuſpiria tamdiu fruſtratur? An honor? an Res? Certè ſi honor ſpectatur qui non minimam belli occaſionem præſtitit. Contemptus opinio, iam ſublata eſſe debet, magnis vtrimque viribus, regnis inter ſe colliſis. Quid vtriuſque copijs affluentius? quid potentia mirabilius? quid robuſtius virtute? quid incitatius animo? Lugenda potius fuit in cauſa tàm miſera, quàm deſideranda fortitudo, digna quam laudaret hoſtis, quam experiretur Sarracenus. Non habet HISPANVS quod GALLVM; Gallus contemnat Hiſpanum, habet tamen vterque quod æquiori conditione meliori fato ſuas oſtendi vires concupiſcat.

Si de re quæſtio eſt, operoſum ſanè, & impeditum negotium; tanta enim eſt, vt aiebat antiquus ille Archeſilaus, rerum & fortunarum in vita humana confuſio, vt ſi de iure regnorum, ciuitatum & familiarum certandum ſit, æternas lites, æterna pro vindicijs bella

eſſe

eſſe oporteat: Atque ſi ex rigore iuſtitiæ tranſigantur omnia, nullum tādem futurum Regem, nullum diuitem. Si quis igitur habere velit quicquid ingenij ſagacitas ſubodorari potuerit, quicquid opinio finxerit, quicquid libido concupierit, excutiat oportet à Nembroto qui primus liberis ceruicibus iugum impoſuit, immenſam, & per tot rerum, temporumque ambages perplexam Regnorum molem, auos, & atauos effodiat ex tot tumulorum ſitu, fatiget cupidorum tenacem memoriam, prudentiam peritorum; Quid tandem inueniet niſi fomitem diſcordiæ, nouique tumultus materiam? Quis arbiter, quis iudex tantas lites componet, quis de cauſis tam inuolutis decernet?

Luc. 12. v. 14. Noluit Dominus diuidere inter fratres hæreditatem, qui menſuras cælo, mari terminos, elementis omnibus modum impoſuit, agrum inter germanos partiri recuſauit, contentioſam, & implacabilem hominum ratus auaritiam. Neque igitur

ſi

ſi de cœlo deſcendat Chriſtus, de re & fortunis veſtris iudicare velit, neque ſi velit omnia ex ſenſu,& voluntate veſtra in tanta ſua æquitate definiat.

Quid reſtat igitur, niſi vt partibus licet haud pari robore ſtãtibus, & quidem auidiſſimè in res ſuas intentis infami, & calamitoſo bello ſæcula conterantur omnia? Enimuerò præclarum eſt tantos Reges, tam pios, tam auguſtos, tam copioſos terrarum, mariſque dominos, ob vnã vrbem, ob vnum caſtrum forte iam bellorum fulminibus pœnè dirutum, de ſolo puluere exitialibus armis profuturis nulli, nocituris omnibus, decertare.

Intelligo, ſapiẽtiſſimi Regum Conſiliarij, quid reſponſuri ſitis, veſtram rem agi, veſtrum decus in eo cardine verti, ne quid in eo fœdere, quod totus orbis expectat, dominorum veſtrorum res detrimenti patiatur. At ego prudentiæ veſtræ, & æquitati diſcutiendum iam iſtud relinquo. An vt conſtet Miniſtro leuis quædam, & ex ſua opinione fama,

ma, vniuerſo orbi Chriſtiano, de fortunis, de vita, de ſanguine, de ſalute, & omnium rerum interitu periclitandum eſt? Quid aliud optare debent mentes veſtræ tam excelſæ tamque generoſæ, quàm vt ex Regum regnorumque commodo componantur omnia? At iſtud, ſi placet, excutite, nùm ex Principis fama, & ſtatus vtilitate longè ſit melius, aliquid ex ea tenacitate terrarum, & indeclinabili mentis rigore remittere, quàm direptionibus, & incendijs omnia deuouere? Longè pulchrius fortè putatis vaſtari regna, quam perdi; ſed quid eſt aliud vaſtitas, quàm dira perditio? Miſerum eſt iſtud ſolatium perdere ne perdas, & fœliciora vrbium incendia ducere quàm rapinas; Quaſi rem magnam æſtimes ne moriaris mori. Non perditur corpus quod vnius vnguis iactura ſeruatur. Nihil maximo, & florentiſſimo Regno deperit, ſi quod oppidulum, ſi quæ Arx traditur, vt cætera omnia tranquilla pace, & leni otio perfruantur. Nihil

hil inde Miniſtrorum famæ decedit ſi fortunati pacificatores orbis potiùs quam miſeri litigatores habeantur. Quàm multos nimis circumſpectos, & tenaces, populi infœlices omnibus diris deuouerunt, viuos mortuoſque conuicijs proſciderunt, quod ardentis mundi funeribus per litigioſas artes illuſerant, & omnia perdi potiùs, quàm modicæ rei detrimento feſſis extrema calamitate rebus ſubueniri voluerant.

At ſi quis veſtrum ingemiſcétis totius orbis Chriſtiani querelas placidis auribus audierit, ſi ſalutarem porrexerit manum, ſi pauca leniori brachio remiſerit, vt ſeruet omnia; Num is erit omni laude cumulatiſſimus? Num dignus quem præſentes colant, cuius memoriam venerétur poſteri, quem populi ſeruatorem Patriæ, parentem beneficum, & ſalutare mundi laborantis ſidus omnes circumſpiciant?

Vobis PRINCIPES MAXIMI, hoc onus incumbit, agere, iubere, perficere, & adminiſtris

vti tanquam publicæ fœlicitatis inſtrumentis. Certè ſi vacat vobis audire quod ſine negligentiæ nota recuſare nō poteſtis, oſtendam id ipſum quod ſuadeo, Dei vocem eſſe, Dei mandatum, & legem, veſtram ſalutem, veſtram rem in eo verti, atque in id cæli iuſſa, terrarum vota mirum in modum conſpirare. Ac primum videte, ne nimis fortaſſe nō tam cum hominibus, quàm cum Deo bellare videamini, qui pacificatori Chriſto tam diù reſiſtitis. *Ipſe*
Eph 2. *eſt pax noſtra, qui fecit vtraque vnum, in ipſo complacuit omnem plenitudinem diuinitatis inhabi-*
Coloſ. 1. *tare, & per eum reconciliari omnia in ipſo, pacificans per ſanguinem crucis eius ſiue quæ in cælis, ſiue quæ in terris ſunt.* Pacem ingreſſurus mundum, attulit; Pacem digreſſurus ſuo cruore ſanciuit. Corpus ſuum dirè, & immaniter lacerari in cruce permiſit, oſſa, quæ per tot commiſſuras, & tàm arcanos nexus Eccleſiam repræſentant, noluit attingi, nempè qui ſuos electos indiſſolubili cōcordiæ nodo ſociari vehementiſ-

tiſſimè cupiebat. Et in veteri quidem Teſtamento non ingrediebatur Summus Pontifex in Sancta Sanctorum, niſi malis granatis ad poderis fimbrias appenſis, quæ mirabili granorum nexu piorum ſignificant arctiſſimam inter ſe ſocietatem.

Chriſtus iam morte triumphata diſcipulos ſuos, non niſi per blandum, & amabile Pacis nomen ſalutabat, hoc Apoſtoli ſuis epiſtolis præfigunt, hoc noſtri Pontifices ad aras, & ſacroſancta myſteria pronũciant, hoc iuſti lætantur, hoc implorant lapſi, hoc triumphant Angeli. *Eſt enim*, vt ait Auguſtinus, *Pax, ſerenitas mentis, tranquillitas animi, amoris vinculum, conſortium charitatis: hæc eſt quæ ſimultates tollit, bella comprimit, ſuperbos calcat, amat humiles, diſcordes ſedat, cunctis eſt placita, cũctis benigna, neſcit extolli, neſcit inflari, nihil quærit alienum, nihil deputat ſuum, docet amare, quod odiſſe non nouit. Vbi non eſt pax*, inquit Nazianzenus, *non eſt mundus*. Tribus enim ſtat, vt ait Simeon Ga-

De verb. Dom. li. 3.

Orat. 2.

malielis, Veritate, Iuſtitia, & Pace. *Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur*, clamat Veritas. Ecce adoptio, & nomen filiorũ Dei, cuius auidiſſimi tot Reges, & Imperatores fuere, promittitur non deuictis Gentibus; non direptis, & incenſis vrbibus, non orbe calcato, ſed pacem colentibus, pacem per fœdera componentibus.

Num ſubit aliquando vereri, PRINCIPES OPTIMI, cùm tenditis ad aras manus, cùm ad tremenda ſtatis myſteria, ne ſi bellorum finem nullum faciatis, pacis Angeli amarè flentes à vobis oculos auertant, ne de ſacrario Chriſti vox erumpat, & quoties pacem, & veniam cum Eccleſia poſtulatis, toties dicat, Quid tibi, & Paci? Tu caput meum oſcularis, & calcas membra; Tu per preces mihi blandiris, per gladios ſæuis. Vox tua, vox Iacob, ſed manus, manus Eſau. Dum mihi faces accendis, tuis facibus ardent vrbes; dum thus adoles, fumant tuis incendijs clariſſimæ ciuitates; dum vo-

ta concipis, ſtringuntur gladij; dum ſupplicem profiteris, agis bellatorem. Tepent arma non cruore Turcarum, ſed fratrum. Occiduntur tuo iuſſu tot miſeri Mortales, per te funditur eorum ſanguis, pro quibus ſanguinem fudi. Dum me compellas, tot viduæ, tot pupilli appellant de ſtrage cadauerũ, Maritorum, & Patrum nomina iam non reſponſura. Dum mihi altaria hic erigis, alibi demoliris; nõ placas, ſed peccas, dum hæc vel te iubente fiunt, vel tolerante. Flecte ſtos animos, ſpiritus doma, & ſi vis tibi dimitti, remitte.

Multa profectò, PRINCIPES, errori, multa commoto per ſpeciem iniuriæ animo ſunt initio condonanda. Fuerint aliqua Bella iuſta, fuerint neceſſaria, dũ ſerpunt, dum trahuntur, quod iterant, eſſe definunt, amittunt ipſa diuturnitate innocentiam, eidum creſcunt furore, cauſa minuuntur. Timendum eſt, ne ſtius, quod geritis, tam diuturno tempore, & tanta malignitate Clementiſſimus Dominus oſten-

datur. Non ignoratis quanta ſeueritate Chriſtus omnia de regno ſuo ſcandala voluerit amputari, vt qui eorum authores iuſſerit mola aſinaria collo appẽſa in flumen mergi. Nolim equidem facta Principum aut durius interpretari, aut celeriùs damnare. Sed tamen cauendum eſt, ne ſi tot calamitates, & funera ſerpant ipſa odij contagione longiùs, piorũ omnium offendatur animus, & ne impiorum dicaces linguæ in Religionem noſtram exacuãtur. Stupebant olim Gentes charitatem Chriſtianorum. Vide vt ſe diligant. Vide vt pro ſe inuicem mori ſint parati. Capiebantur admiratione virtutis, qui nondum nouerant fidem: Nihil humile, nihil profanum ab ea mente expectabant, quæ ſe fraterno Amori deuouiſſet. At nunc ſi ſpectent Ethnici fratribus aduerſa fratrum ſigna, quid aliud dicant, niſi, vide, vt ſe trucidant, vide vt laniant, vide, vt mutuis ſeſe odijs diſcerpunt. Aut ille ſine Chriſto, aut Chriſtus ſine pace. Durum dictu,

ſed

ſed verum. Multum res Dei patitur in iſtis diſſidijs detrimenti, multa, & horrenda luget Eccleſia. Aut ipſa quam profitemur Religio noſtros errores accuſat, aut ipſi accuſamus Religionem. Per nos inſultant fidelibus infideles, ſacris profani, Chriſto Iudæi, Eccleſiæ Barbari. Si vile noſtrum nobis eſt decus, cur Dei prodimus honorem? cur hęreditatem dilapidamus?

Deinde quis eſt tam excors, vt nō videat diſſenſionem Chriſtianorum ſemper extitiſſe infidelium prædandi occaſionem? Dum hac atrocitate cognatæ inter ſe noſtrorum acies confligerent, nobis Rhodum, nobis Cōſtantinopolim, duo nobis Imperia Turcæ eripuere. Num putamus miſerantis Dei indulgentiam quodam miraculo feciſſe, vt tam potentem, tam acerbum hoſtem, bellum Perſicum a noſtris cladibus auocaret? Sed hoc magnopere timendum, ne ſi tot irarum turbines pergant inſanire, ad laceras miſerorum regnorum reliquias, aperto per nos a-

ditu violentus, & ferox aduolet. Verendum ne Prouidentia numinis toties noſtris iniurijs laceſſita, iam per fraterna diſſidia conciſos frementi prædam Leoni obijciat. Non alijs de cauſſis, non alijs facinoribus, maxima ſæpè conciderunt imperia, & nocentes Dominos aliena dominatio preſſit, alliſa poſteritas deſtituit. Num poſtea infelicium Regum manes æterni in ima nocte circumſtarent gemitus, per quos contigiſſet, Chriſti regnum in Sarracenorum manus poteſtatemque deuolui?

Addite iam PRINCIPES, veſtrorum ſubditorum graues ærumnas, & laborioſam ſeruitutem. Cogit vos neceſſitas membra deuorare veſtra, vt quæratis aliena. Tot Populi à Præpotenti Deo veſtræ pietati, & curæ commiſſi, vt per pacem, & concordiam, per cultum numinis legeſque ſanctiſſimas in felicitatem coagmententur, aut hoſtium furori patent infelices victimæ, aut per implacabilem exactorum auaritiam ad imas vſque medul-

las depaſti, ſub grauiſſimis oneribus ſuſpirant. Quibus pepercit gladius, hos per lentas mortes egeſtas depopulatur, fames enecat, obruit calamitas. Viuunt cæli, ſolique extorres: non illis patria, non domus, non quies, nō cibus. Rem olim optatiſſimam timent, atque oderunt fœcunditatem, ne cum bonorum nō poſſint, filios miſeriarum habeant hæredes: Vitam quam per tot diſcrimina ſeruauere, incipiunt deteſtari, vobis inutilem, ſibi calamitoſam. Spoliari ſemel omnibus cupiunt, ne quotidie ſpolientur. Sed patiuntur interim res diuerſiſſimas, amiſſionē omnium, & capitationem ſingulorum. Deueniunt in ſæuum neceſſitatis imperium, vbi nec viuere honeſtis licet, nec quietis mori; fiunt de hominibus ſpectra ſibi ipſis formidanda. Vendicant ſe interim nō ſemper inanibus diris, & per tot lucis tædia lux omnis decurrit. Dum cenſus illis deperit, perit erga vos Amor, qui veſtras olim Coronas ſuis manibus texuit, & ornauit.

Cogitate, PRINCIPES MAXIMI, ſupremam poſt Dei honorem, & cultum legem exſtare vobis Populi ſalutem. *Non mihi* dixit olim fortiſſimus Imperator, *ſed exercitûi ſitio*. Non tam vobis ipſi nati eſtis, quàm ſubditis. Illorum curæ ſi ſapitis, vos excruciant, onera fatigant, premũt miſeriæ, querelæ exanimant. Quid prodeſt ſeruari deſolatis, & ab hoſte per direptiones defendi? Miſerrimus eſt Paſtor, à quo plura tutelares pecoris Dij exigunt, quàm vorare poſſint Lupi.

Iam verò quod infeliciſſimum eſt exhauſto cenſu, iacente animo, omnes Virtutes iacent, ſilẽt leges inter arma, blaſphemi loquuntur, gladiatores impunè debacchantur, latrones ſpoliant, inſidiantur homicidæ, effrænata libido graſſatur. Conuulſa profanis ignibus flagrant templa, diſijciuntur aræ, corruunt ſepulchra gementibus ipſis mortuorũ manibus, calcatur iuſtitia, luget Religio, animis mœrore oppreſſis, languet pietas, non ſolum

om-

omnia peruertuntur, ſed peruerſa negligūtur; quaſi ſic oporteat, ſic expediat fieri, ſic iubeat criminum Mater neceſſitas.

Quod ſi res etiam veſtras ſpectetis, obſecro, PRINCIPES, Quid poteſt eſſe vobis inter tot bellorum funera iucundum? Mouendæ ſunt vobis terræ, inquietanda maria, eundum per tot pericula ad maius periculum. Quærenda mors cuique obuia per duriſſimos labores, non erraturis, ſi pax peteretur. Multa domi inſida, foris infeſta, ægrè magni parantur exercitus, facillimè dilabuntur; Mars communis, & incerta præliorum alea. Proſperæ res non ſatiant, aduerſæ lato vulnere feriunt, & altiſſimè deſcendunt in pectus. Ipſæ ſæpè Victoriæ noua ſunt rixarum, & dolorum ſemina. Nec erectis ſtare, nec lapſis iacere licet. Creſcunt vbi ſemel cœpere diſcordiæ, & viuaces nutriūt flammas, trahunt ſæpe Victi Victores, & nimia fortuna ſuper ipſas glorias ruit. Omnia expectantibus pauida, ſæpè fallacia ſperantibus,

horrida deſperatis. Ingreſſus bellorum turbidi, progreſſus dubij, exitus crebro miſerandi. Exhauriuntur pecuniç ad emenda regna ſuffecturæ, amiſſi lugentur Duces, quibus nihil deerat pręter immortalitatem Obrepunt lauro cupreſſi, & palmis funera diſtinguntur. Stant victores ſuper oppreſſorũ ruinas, ipſi exhauſti ſanguine, & viribus, tumulo propiores, quàm triumpho. Perditum crederes Regnũ, niſi crederes hoſtes perdidiſſe. Quantò ſatius eſſet pacificis, vti indulgentia fortunæ, nec toties in vos prouocare fata ceſſantia.

Certè ſi quis ſenſus Chriſtiani nominis, ſi quæ miſeratio humanitatis, mouere debet animos afflicta iam omnium pene, quæ Chriſto militant, nationum conditio, & duriſſimum cuique videri, per fraternas acies exſcindi gentem, quam Chriſtus Dominus ſibi peculiari iure deſponſauit. Germania illa quondam (vt aiunt) vagina populorum, mater fœcunditatis, domicilium literarum, & Martis officina, nunc latè

tè ſquallentibus campis mœret, tot dirutis vrbibus, tot viris exhauſtis, tot conſumptis opibus, tot templis diſiectis, tot ſacrarijs expilatis, miſerandum ad extremos vſque cineres inſultātis fortunæ ludibrium. Lotharingia Solymam calamitatibus vicit, & ea pertulit, quę facere ſupra omnem barbariem ſit, & ſupra omnem miſeriam pati. Belgium per cicatrices quotannis petitur, & lenta inter funera trahitur. Peruaſit Angliam arcanum virus, & inopinantes in cæcum Martem traxit. Hiſpania tamdiu victrix, tamdiu belli, & tumultus neſcia, iugi ſemper impatiens, & malorum expers, per iugulum petita eſt. Timor afflauit Romam, libauit ferrum Italiã, & niſi Principibus, rebuſque publicis mens ſagax, ſolerſque conſilium conſtitiſſet, niſi intentæ, & in ſalutem publicam vigiles curæ, timendum illi fuit, ne in commune exitium rueret. Ecquid intactum? ecquid non miſerum? Si tu *Victrix Prouincia ploras*, ſi tu Gallia tam ſæpe hoſtium trium-

phatrix luges, è tuis viſceribus peti tela, quæ in alios ſpargantur? Cõuelli te, vt diſijcias, perdi, vt perdas? Quid proſunt ægris, & inter rapinas bonorum mœrentibus populis ſteriles laureæ? Quid defecto corpori, & tot febribus æſtuanti immiſſi naribus flores? Malignum certè ſolatij genus, ex aliorũ doloribus ſuam computare felicitatem! Nihil in tot cladibus læ um, nihil incolume. *Omne caput languidum, & omne cor mœrens. A planta pedis vſque ad verticem non eſt ſanitas. Vulnus, & liuor, & plaga tumens, non eſt circumligata, nec curata medicamine, nec fota oleo.*

Iſ. 1. 5.

O ſi quis rerum potens ex alta ſpecula Chriſtianum orbem, in tot miſeriarum incendijs ſuſpirantem poſſet intueri, totis certè commoueretur viſceribus, & crudelem ſeſe exiſtimaret, niſi faceret ſalutarem! Duræ aures quæ hæc inflexæ audiunt! Duriores oculi qui vident immoti!

Dicam profecto, Principes optimi, quod ad rem veſtram maximè ſpectat; dicam quod vti-

li-

litatem ſimul, & gloriam veſtræ dignitatis cōplectitur; Sint opto veſtra imperia firmiſſimis fixa radicibus, ſint vrbes ſubditæ, ſint obſequioſi ciues, ſint pacata in domeſticis omnia. Sed vereri tamen oportet, ne populi qui ſe ſub Regibus tam durè haberi vident, & vicinas ſibi reſpublicas tanta lenitate perfrui, incipiant monarchiam odiſſe, & ſe legitimis (quod nefas eſt) Dominis ſubtrahere, vt malorum inueniant in libertate perfugium. *Hæc multos ante annos ſcripta, quæ vera multi euentus prodidere.*

Iniquum certè eſt hodie ſolas reſpublicas pacatè degere, & regna Chriſtianorum vbique conuelli, & miſera laceratione diſcerpi. Atrox Imperij rigor multa ſæpè Imperia diſſoluit, & durior ſeruitus populos in libertatem aſſeruit. Poſt inquinata Regum Hebræorum tempora, reuerſis iam ex longa captiuitate Iudæis, auerſa mens à Regibus, & quingentis ferme annis, nullus de diademate cogitare auſus ante Ariſtobulum, qui id ſibi aſſumpſit potius quàm recepit, nec ſatis fundatum, nec in fragili at-

que infelici ſobole diuturnum.

Regnauit Athenis Cecrops Moſis temporibus, quē ſeptemdecim Reges ſunt conſecuti, quidam faſtu, & inertia pari: hos Archontes perpetui de ſolio deiecere, cumque Imperij diuturnitas ſecuritatem illis faceret vitiorum, ad decennales res tandem redacta eſt.

Spartanorum Reges faſtigij quoq; ſui gloria laſciuientes diuſors non tulit. Temperauit ſceptrum Lycurgus, inſtituto viginti octo virorum Senatu. Senatoribus additi poſtea Ephori, authoritate contra Reges nimia, & omnibus inuidioſa.

Romæ regnatum initio à Regibus ſeptem, quorum poſtremi cum gentem Martiam per omnem petulantiam regerent, magna vi & ingenti dedecore expulſi æternum fere Regiæ poteſtatis odium liberis ceruicibus reliquere.

Nihil attinet hic antiqua percenſere tempora, noſtro ipſi ſæculo vidimus quantas furentibus populis faces rigidior poteſtas

ſtas ſubiecit, qui omnia paſſi, omnia quoque tentare auſi, quę pertulerant regna longis & atrocibus bellis vſurpauere. Abſit à veſtris ſubditis tam læua mens, abſit quoue à vobis contemptus & rigor, ne diuina faciat manus quod pauci formidant, nulli facere audent, omnes exhorreſcunt. Date igitur, Principes, feſſis rebus ſolatium, & pacem turbidis, in quam omnium vota conſpirant.

Ecce tandem Dei ſingulari munere datus nobis Pontifex Optimus, Maximus, vir integerrimæ vitæ, conſummatæ peritiæ, ingentis animi, & zeli ardentiſſimi, in quem omnium ſuffragia mirificè conſpirarunt. Hic eſt *arcus refulgens inter nebulas gloriæ*, vt à Sapiente dictum eſt. Hic *Ecc. 50. 8.* eſt, quem poſt tot procellas, tot tempeſtates, poſt hoc Chriſtiani generis diluuium, Deus oſtendiſſe videtur, quaſi reſtauratorem rerum, pacificatorem mundi, malorum vindicem, bonorumque largitorem. Et quidem non humano conſilio, ſed diui-

na prouidentia factum eſt, vt in auitis inſignibus columbam præferret oliuæ ramo inſignem, quæ haud vanis nunciet augurijs, iam cæleſtis illius Sionis quæ tota in pace, tota in concordia poſita eſt, huic veluti Patriarchæ Noemo apparere montium cacumina. Hęc eſt, opinor, columba de qua cecinit Propheta, *penna co-*
Pſ. 67. v. 14. *lumba deargentata, & poſteriora eius in pallore auri*, vel vt alij vertunt in *auro obrizo*, hoc eſt optimo.

Argento purior ſemper extitit INNOCENTIVS per mores candidiſſimos, ſed nunc poſteriora vitę ipſius ſeculum aureum mundo pollicentur. Hic non ſocordi magnitudine luxurians, inter gemitus Eccleſię feriatur, ſed labore impigro, & animo ſemper vigili, pro Chriſto ſpirat illuſtribus curis intentus, & incũbit humani generis ſolatio. Adiuuat PAMPHILII nomen omnibus amabile, adiuuat INNOCENTII toties hominum ſaluti conſecratum.

INNOCENTIVS primus A-

laricum Imperij Romani præda exultantem ſuis precibus extinxit, & æternæ vrbis faciem feralis belli fuligine infuſcatam ſuo ſplendore deterſit.

INNOCENTIVS ſecundus Pſeudo-Anacleti ſchiſma diſſipauit, & Chriſtianum orbem ingenti diſcordia diſſipatum, annitente ſancto Bernardo, cõpoſuit.

INNOCENTII tertij inaugurationem cãdidiſſima columba ad latus eius aduolans illuſtrauit; haud dubiè deſignans impenſum ſtudium quo Principes omnes Chriſtianos inter ſe firmis adſtringere fœderibus, & in communem Religionis hoſtem mouere conatus eſt.

INNOCENTIVS quartus Lugdunum venit, vt pacem feſſis Eccleſiæ rebus optatiſſimam cõciliaret, & Fridericum Imperatorem plurima mouentem, perturbantemq; omnia ſua authoritate ſummoueret.

INNOCENTIVS quintus, *Cibo*, vbi primum coronatus eſt, ſtatim animum ad pacandas Italiæ ciuitates adiecit, & tam pijs

ſtudijs immortuus breuem Pontificatum paternæ in populos curæ gloria diſtendit.

INNOCENTIVS ſextus cùm Galliam, & Angliã exitialis belli incendium deuoraret, impigrè ſtetit pro domo Dei, & ingenti ſpiritu pro pace inter Ioannem, & Eduardum Reges vbique laborauit.

INNOCENTIVS ſeptimus non aliter ad hunc ſupremæ dignitatis apicem cõſcendit, quam poſt fidelem operam conſtantiſſimè nauatam in mitigãdis Principibus, pacificandiſque vrbibus Italiæ, quas maligna diſcordiæ vis agebat in præceps.

INNOCENTIVS octauus ſitientiſſimus Pacis inter Reges Chriſtianos fuit, & neminem mouere arma ſine grauiſſimis, & neceſſarijs cauſſis ferre ęquo animo poterat.

INNOCENTIVS nonus cùm ante Pontificatum Nuncius eſſet Apoſtolicus Pij V. apud Venetos ſex annis commoratus, hos cum Summo Pontifice, & Philippo II. Hiſpaniæ Rege ar-

nis:

mis animiſque coniunxit, & in Turcam impulit: vnde illa celeberrima ad Naupactum victoria Sarracenorum audaciam fregit, & res Chriſtanas mirum in modum extulit.

O natum Paci Innocentiorum nomen! o lætam Chriſtianis appellationem! Cumulabit Decimus quod nouem tentauere, tanto maior, quanto numerus hic auguſtior.

Perge, Innocentij columba, perge, alas argenteas explica, circumuola terras, & maria, mundum luſtra, prætende vbique oliuam cęleſtem tanto deſideratam ambitu, & tam longis expectatam votis; da pacem, pacem toties appellatam, quæ à te victo Domini, aut à nemine hodie videtur imploranda.

Quid reſtat, Principes Maximi, niſi quod hactenus denegaſtis rationi, detis precibus, ſi per vos liceat, ſemper inuictis. Quicquid iratos cohibere, quicquid placare poteſt armatos, vno vobis iam occurit agmine, vt & ſic orari ſit honorificum, & pudeat non exorari.

Ec-

Ecce vobis Pontifex Opt.Max. totius Eccleſię paſtor, & parens, amicas tendit manus, & cùm iubere poſſit, rogat. Agit ſupplicem, oblitus pænè Pontificem: Vir cœlo dilectus, & melioribus auſpicijs natus, dignus qui vbique terrarum circumferat felicitatem, per tot proſpera patitur vos aduerſos. Diuinum illud, & faſtigio ſuo par ingenium tot oneribus obluctatur, acri, & vegeta ſenectute, à vobis premitur. Vrgentur viſcera paterna, toties Filios genitura, quoties Paci cupit reconciliatos. Pudeat non audire, cuius Anteceſſorem audiuit Attila. Pudeat nō obedire, cui mundi flagellum obtemperauit. Ætate lon-gæuus eſt, honorate canos: Primus eſt Orbis Pontifex, obſeruate dignitatem: Pater eſt, agnoſcite charitatem. Abſit vt mitiſſimus ille Iacob [Gen.49.] cogatur dicere. *Simeon, & Leui fratres, vaſa iniquitatis bellantia, in conſilium eorum non veniat anima mea, & in cœtu eorum non ſit gloria mea. Maledictus furor eorum, quia pertinax, & indi-*

dignatio eorum, quia dura.

Tota cum ſuo Pontifice ingemiſcit mater Eccleſia olim triũphans, nunc deformata, ſquallore obſita, perfuſa lachrymis, confecta curis, & doloribus: Obſecrat ne permittatis Amorrhęos & Moabitas ſuis cladibus inſultare: Ne ſinatis illos petulanter obijcere, quod Barbaros habuerit veneratores, filios pænè ſenſerit parricidas. Quoties per Iubilæa vidimus Sacerdotes Sãctuario cum gemitibus affuſos? Quoties Religioſos pertinaci prece fatigantes Altaria? Quoties ſacras Virgines per crebra ſuſpiria Cæleſtium opem implorantes? Quoties ſupplicibus votis effuſam per templa multitudinem? Quantus hic, & qualis rigor, ſi, quod omen Deus auertat, tam pauci homines nolint totum Orbem exaudiri, & ferreum nobis Cęlum, ac fere nocens faciant, dum aut non videtur audire, aut quod audit contemnere.

Vel ex vtilitate publica putant eſſe à bellis nunquam feriari, vel ex ſua: ſi ex publica, audiant Au-

gu-

Libro 4, de Ciuit. Dei cap, 3. guſtinum clamantem. *Fragilitèr ſplendidam eſſe felicitatem ſemper in bellicis cladibus, & in ſanguine ciuili, vel hoſtili, tamen humano cum tenebroſo timore, & cruenta cupiditate verſantium. Felicioribus rebus humanis parua regna eſſe concordi pietate lætantia.* *Idem li. 4, c. 15.* *Procul dubio melius eſſe bonum vicinum habere concordem quam vicinum malum ſubiugare bellantem. Mala vota ſunt optare habere quem oderis, vel quem timeas, vt poſſit eſſe, quem vincas.* Si Auguſtino non credunt, experimentis credant, & videant vt compendia captarum vrbium fuerint ſemper diſpendia capientium; & tot victorijs paratam famem, & miſeriam triumphantium populorũ. Quod ſi è re ſua exiſtimant bellorum tumultus nunquam finiri, num iniuſtiſſimi ſunt, qui lacerati orbis lachrymas in felicitatibus ſuis ponunt, nec aliter beati eſſe poſſunt, quàm ſi omnes miſeri fuerint. *Sine cognatione illũ eſſe oportet*, iuxta Homerum, *ſine Iure ſine Lare* qui belli amator eſt voluntate potius quam

ne-

neceſſitate. Pauperrimum quoque qui cunctorum calamitate diues eſt. Quàm multos mobili, & ſemper pugnaci ingenio attriuerunt pœnæ, & furiæ, quas in cæteros concitauerant! Achitophelem belli Iudaici inter Patrem,& Filium incentorem infamis laqueus abſumpſit. Alcimum Iudæorum pſeudo-Pontificem, proditorem ſui generis, facem alieni, vltrices Dei manus confecere. Alexander Macedo, dum belli vnius alterũ gradum facit, quietis impatiens, & noui ſemper auidus ſanguinis, dum ſuos extra Solis, & Oceani metas trudit in prælia, veneno perijt ipſa domeſticorum manu, quibus nimia pugnandi libidine, cęperat eſſe odioſus. Ereptus eſt rebus humanis, vt aiunt, viridis Deus, ne mundum vltra vexaret armis, quem beneficijs demereri oportuit. Hannibalem, dum inextricabiles bellorum vbique cauſas nectit, infamis ſenectus preſſit, ſolitudo abdicauit, venenum ipſius manu propinatum ſuſtulit. Romani victores orbis ſem-

ſemper pleni, & ſemper cupidi, dum quietis ædem extra portas ſuas relegant coniuratas in ſe omniū manus ſenſere, & ſepties captam Reginam vrbium, de qua Sibylla dixerat; ***Erit Roma Vicus.***

Anno 888. Citatur à Cardinali Baronio Caroli Craſſi Imperatoris libellus de viſione ipſi ante triennium quàm Imperio cederet, oſtenſa, in qua narrat ſe in locis inferis, & purgatorijs vidiſſe complures Principum, & Epiſcoporum, qui bellorum fomitem incendiſſent, animas grauiſſimis ſupplicijs torqueri. Eo tempore Italia, & Gallia, vt ibidem doctiſſimus ille Cardinalis ſcribit, diris factionibus agitatæ, atque afflictæ, & quod deterius videri potuit, & planè monſtroſum, Epiſcopi, & Abbates armati ad bella proceſſere, quod execrandum facinus cum diu inoleuiſſet in Gallijs, inde factum eſt, vt florentiſſimæ Prouinciæ bellis externis, & ciuilibus acciſæ lugerēt. Hoc quoque omnium deterrimum acceſ- *Baronij verba.* ſit, quod ab illius temporis ſcripto-

ptoribus laudati reperiantur Eccleſiaſtici, nomine bellicæ fortitudinis, cùm potius deteſtandi fuerint, tanquam Sacrorum Canonum violatores & muneris paſtoralis deſertores. Hæc Baronius.

Varnenſis clades, quæ luctuoſiſſima Christiano orbi ſupra cæteras fuit, authorem habet, atque adſtipulatorem è clero Iulianum, qui cum repetendi, contra fœdus, belli ſuaſor fuiſſet, ingentes noſtrorum copias Amurathis furentibus gladijs obiecit, ipſe cùm adoleſcente Rege Saracenorum ferro conciſus. Ita contentioſos, atque atroces animos Nemeſis ſequitur, nec patitur quietos, qui omnium otia in turbas ſollicitauere. Hæc in tam illuſtri exemplo poſita nihil mouebunt? nihil efficient?

Patientur nè iterum fratres infeſtis armis concurrere, & regna labantia tot cladibus atterere? Heu! Fratres obliti fęderis, obliti nominis volunt extra orbem furere, occidere volunt quem non poſſunt odiſſe! At, di-

cet aliquis,minuta eſt iſta ſangui-
nis ratio, & ad pacem compo-
nẽdam parùm apta. Reges enim
ſubditos habent: affines, & con-
ſanguineos non habent. O vo-
cem crudelem, hoſtem humani
Generis, & naturæ parricidam!
Ibi cumulum oportet eſſe crimi-
num,vbi maximarum eſt obliuio
Charitatum. Vbi Chriſtus exu-
lat, vbi Amor non eſt, aut nul-
lum,aut ruinę proximum eſt Im-
perium. Sarracena Regna per
ſcelus fundata ſtare aliquando
cum ſcelere poſſunt, Deo furo-
ris ſui Virgas ad noſtra ſupplicia
deſtinante: Chriſtiana ſeptra,
quæ per fidem,& pietatem exor-
ta ſunt,ijs orbata,atque deſtituta
per infamia Macichiaueliſtarum
conſilia omninò concidunt. Nòn
cadit in tam pios Reges mens
tàm præpoſtera: Audietur ali-
quando Naturæ vox, reſurget
in omniũ animis Chriſtus, Cha-
ritas reuiuiſcet, & laboranti
Mundo tandem pacificator ali-
quis exorietur.

Hæc ſub infantiâ Regis ſcripta.

Nos licet, alijs remotos ter-
ris, iam circumfulſit Rex auſpi-

ca-

catiſſimus,& ſuauiſſimus infans, paci regnorum, & orbis bono natus. O quot votis expetitus,& quanto precum ambitu ſollicitatus! O quoties ſtimulauit deſideria! Quoties omnium ſpes excitauit, extitatas mora conſumpſit, conſumptaſque renouauit. Tardè magna proueniunt: Minùs fecerat, ſi properaſſet. Latebat in abdita fatorum Maieſtate terris ignotus, ſed cęlo iam dictante cognitus. Oſtentatus eſt diu, antequam eſſet, nondum conceptus implebat ora vaticinijs, & paſſus ſuos fama præuolante deſignabat. Tandem emerſit optatus infans eo mēſe, quem fortium Menſem appellant, ingentis animi prærogatiua. Natus eſt Sole mediam Aſtræam obtinente, legum moderatione recturus orbem: Aſcendit cum Lyra concentum facturus publicæ tranquillitatis. Quod ſi tunc exertum Scorpius aculeum præferebat, minabatur Sarracenis, & Idumęas naſcenti palmas tàm ſæpè auorũ ſudore nobiles promittebat. Riſere prodeunti cœ-

leſtes domus tot auſpicantibus Diuis, & natum plauſu totus orbis excepit. Iam ſe nemo miſerum putabat ortu felicitatis. Iam nemo felicem, quem ipſe non faceret. Deterſit eo die Gallia omnem bellorum fuliginem, & pacis refulſit inſignibus. Tot habuit ora quot flammas, tot illi flammæ, quod ſidera.

O Dilectum Deo Ludouicum! quem regeneraſſe videtur in filio eo menſe quo natus eſt! O Annam verò puerperam, ſed matrem verè fortunatam, quæ filium peperit, non tam ſibi, quàm Galliæ ſaluti! Multum hic habet de Patre, multum de Matre, vtriuſque reddit imaginem ipſa confuſione gratiorem.

Riſum tibi faciet Gallia, nouus Iſaac, & quem vix audire loquētem potes, videbis conſolantem. Quot catenas rumpent tam tenellæ manus! Quot aperient carceres! Quot ſoluent exilia! Quot illuminabunt obſcuratem parui oculi! Quot monſtra pedes calcabunt infantis! Silete fluctus, ſilete tempeſtates, & omnes maris

ris iræ ad tam placidi Regis nutum, & quam abſtuliſtis reddite mundo ſerenitatem. Diu illum terris cœleſtes commodate Virtutes, & quem tam ſalutarem feciſtis, facite diuturnum. Abſtinete ab illo manus fata, nec puſionem tangite niſi profutura. Facta hic auorum, & annos vincat, & mortalis natus nihil niſi immortale ſentiat. Amet, & amari velit, timeat timeri. Sentiant oppreſſi liberatorem, iniuſti vindicem, hoſtes animo bellicoſum, ſed Ciues mente Pacificum. Rapit omnes ſenſus Natalis ille, quem nobis æternæ pacis initium auguror. Specta de ſuperis, LVDOVICE, tantum filium. Spectate Reges Chriſtiani omnes quaſi nepotulum. Date rebus feſſis quietem, Conticeſcant arma ad iuſſus tanti Principis, tam potentis Oratoris, nec bellorum tumultus tàm fœlicibus cunis obſtrepant.

Ad vos iterum totus conuertor, PRINCIPES MAXIMI, per quicquid charum eſt, rogo: per quicquid ſanctum eſt, obſe-

cro: date poſcentibus pacem, date tranquillitatem mundo in tot miſeriarum incendijs ſuſpiranti. Facite vt pacificatores vos potius ſuos, quàm veſtrorum Regnorum euerſores orbis agnoſcat. Memoriæ proditum eſt in eo fatali bello, quod inter Gallos, & Anglos diuturna contentione, & feris cladibus tractum eſt, pium Anachoretam, quem vulgo Ioannem Gandauenſem appellabant, ex ſyluis Deo inſtigante in aulas Regum deueniſſe, vt ferales inter ſummos Reges diſcordias componeret. Ab Anglis ſpretus, & proterue repulſus dira illi omnia denunciauit non vanus augur. Ad Carolum autem Galliæ digreſſus, cùm Principem deprehendiſſet ingenio miti, & ad pacis conditiones inclinantem, prædixit fore, vt recuperato Regno Delphinum, quē omnibus votis naſci optabat, haberet regni ſucceſſorem. Vaticinium proſpero euentu ſancitum. Adeò pacis filios Deus amore proſequitur, bonorum affluentia cumulatos.

Ti-

Timeat ille quiſquis pacificis omnium votis reluctabitur, grauem ſibi, & ſuis de cœlo manum, rerum ſucceſſus infauſtos, vitam in turbido, mortem in incerto. Cogitate, PRINCIPES OPTIMI, & MAXIMI, num ſit æquiſſimum, quicquid poteſt eſſe in hoc fœdere pacis detrimenti, quicquid honori, quicquid putatur Imperio detractum, fortunatiſſimis totius Chriſtiani orbis commodis compenſari. Hoc planè locuples eſt, hoc magnificum, hoc verè Regium, & ad omnem ſæculorum memoriam propagandum.

Mementote vos Chriſtianos imperare Chriſtianis, tales vos hominibus præbete qualem vultis vobis præſtari Deum. Hoc quicquid eſt vitæ anceps, & lubricum, quicquid eſt dignitatis fragile, quicquid eſt virtutis, veſtram ſpectat æternitatem. Manet vos ingens, & ſpectatiſſimum Tribunal, manet Iudex puriſſima luce circumfuſus, ſub quo nec latere abdita, nec fucata fallere, nec peruerſa vincere

vnquam potuerunt. Stabunt ad eius conſpectum exutæ corpore, fortunis, Imperijs Regnum animæ iuſta, & iniuſta clariſſimo fulgore viſuræ. Illic tonabunt ſupremi Numinis edicta, clamabunt oppreſſorum gemitus, lacrymę pauperum loquentur. Pro diuulſis aris ſtabunt tutelares Diui, & aduersùs contumaces omnis Militia cęleſtis conſurget. Date operã PRINCIPES ſemper pij, ſemper inuicti, vt quæ vobis inuitis, & reluctantibus per armorum licentiam ſunt commiſſa, per æquitatem veſtram emendata, nullam ſęculo labem, nullam veſtro nomini maculam relinquant. Efficite, vt iuſtitia, & pax in mutuos conueniant amplexus, per veſtra Regna, per veſtras vrbes triumphali ferantur põpa, totius orbis humeris portentur in fixas, & æternas ſedes, quas vt veſtræ bonitatis monimenta, & felicitatis noſtræ pignora colere ac venerari perpepetuò licebit.

Pax ſuper Iſrael Dei.

OB-

OBSERVATIONES ANTIQVÆ,

QVIBVS

SVPERSTITIOSA

ASTROLOGIA

EXAGITATVR.

SÆpè animaduerti Iudices Aſtrologos, cum premuntur rationibus ad experimenta confugere, & ſi quid illis fortè contigerit, quod arti ſatis deſtitutæ fauere videatur, id intemperanter extollere: Conſtitui hoc tractatu poſt varias rationes exempla ſubijcere, quibus diuinatoriam iſtam iam planè cõcuſſam, penitus profligarem.

SIXTVS ab Hemminga Friſius, author clariſſimus, in libro de Aſtrologia, ratione, & experientia refutata, obſeruauit varias genituras, quarum aliæ in viris valde illuſtribus ſunt deiectæ, in mediocribus, atque etiam infimis hominibus pulcherrimæ. Lubet hic aliquas annotare, vt artis vanitas manifeſtis exemplis magis eluceſcat.

PRIMA OBSERVATIO.

IN genitura Pauli II. Pontificis Maximi, qui Pio II. ſucceſſit, videre licet ſolem in deiectione ſua in Aquario, in oppoſito Saturni, in termino Martis: Lunam in piſcibus, peregrinam, in termino Martis, in domo octaua: Venerem dominam M.C. in ſextili Lunæ, in Capricorno poſitam; peregrinam, in cadente cæli loco, & termino Saturni: Caudā Draconis in M. C. quàm hic ominoſam, & honoribus exitialem dictitant. Tempore electionis medium cęlum peruenerat directione ad gradum 19. min.

min. 2. Geminorum in quem nulli cadunt radij beneficorum: Reuolutione ad grad. 20. min. 46. piſcium, anno Domini 1464. 31. Auguſti, ætatis ſuæ 46. completo cum menſe 6. dieb. 24.

Vnde igitur ex tenui fortuna ad tãtum euectus eſt faſtigium? ſilent Aſtra, ſola prouidentia loquitur.

SECVNDA OBSERVATIO.

IN genitura Alexandri VI. qui Innocentio VIII. ſucceſſit, videmus Solem in Capricorno, & Martem dominum medij cœli in Aquario, domo ſecũda, nullam habere prærogatiuam: Lunam iunctam Ioui debili, & peregrinam in domo cęli cadente. Tempore electionis, quæ fuit ætatis anno LXI. mediũ cæli peruenerat directione ad grad. 1. m. 2. Capricorni: reuolutione ad ſextilem Martis, & Veneris in Sagittario, quod parum ad rem faciebat.

Sic obſcuris Aſtris natus eſt vir politico ingenio magnus, & ſumma poteſtate toto orbe clariſſimus.

TERTIA OBSERVATIO.

IN genitura Iulij ſecundi, qui tenuiſſimis parentibus ortus, ad ſummum Pontificatum peruenit, ac Pio III. ſucceſſit, animaduertere licet Solem dominum medij Cęli in Cancro peregrinum in domo octaua, & Lunam in Aquario, in quo nullam habet dignitatem in domo cadente, tertia: Martem in trigono Lunæ, in Geminis, & domo octaua. Tempore electionis medium cæli peruenerat directione ad grad. 23. mino Libræ, ad quã Gauricus natiuitatem direxiſſe videtur, reuolutione ad grad. 3. min. 5. Cancri: ætatis eius anno 58. completo, cum menſ. 3. dieb. 62. Vt nihil ſuperſit Aſtrologis, quam vt referant hanc fortunæ excellentiam ad conſtitutionem Reguli in apice medij cæli: & luminoſioris lancis meridionalis Libræ in horoſcopo. Sed iſtæ ſtellæ ſatis otioſæ in multis reperiũtur, niſi Planetarum illuſtrium ſocietate ſtimulentur.

QVAR-

QVARTA OBSERVATIO.

IN genitura Ioannis Medices, qui Iulio II. ſucceſſit, dictus Leo decimus, ſignificatores honorum fuere Sol, Luna, Iupiter aſpiciens Lunam trigono, Saturnus eamdem intuens Sextili: Venus domina cæli, quorum nullus in propria domo, aut exaltatione fuit: Saturnus etiam in ſuo detrimento, in octaua domo Luna in abiectiſſimo cæli loco; neque Iupiter fuit angularis, ſed oppoſitus Saturno in domo fecunda: Electionis tempore, hoc eſt, ætatis anno 37. completo cũ menſibus 2. dieb 22. peruenerat M.C. directione ad grad. 22. m. 33. Scorpij: reuolutione ad grad. 20. min. 50. eiuſdem ſigni, qui quidem gradus nullis beneficorum radijs illuſtrantur. Hæc itaque dignitas ad ſolã poſitionem Veneris dominæ medij cæli in horoſcopo, & Spice Virginis in apice M. C. referri poteſt, quæ tanti fulgoris cauſa neutiquam cenſeri debet, niſi ex

ignis

ignis ſcintilla ſolem oriri velimus.

QVINTA OBSERVATIO.

IN genitura Iulij Medices, qui in Pontificatu Adriano VI. ſucceſſit, & Clemens VII. fuit appellatus, ſignificatores honorũ fuere Sol in Geminis decima domo: Luna in Ariete, octaua domo: Mars trino Solem aſpiciens in Libra detrimento ſuo, in domo cæli ſuccedente ſecunda: Venus domina medij cæli in extremitate Geminorũ, & fine decimæ domus in terminis Martis: Mercurius dominus Geminorum ſigni intercepti, in decima, ibidem poſitus; Iupiter in nona domo propè cuſpidem M. C. in Tauro: Ex quibus Solus Mercurius in proprio domicilio poſitus, cum oculo Tauri, in angulo honores ſignificauit: cùm ad tantam amplitudinem par eſſe videretur vt omnes Planetæ in dignitatibus poſiti ſuis facibus tantum natalem illuſtrarent.

SEXTA OBSERVATIO.

IN genitura Alexandri Farneſij, qui Clementi VII. ſucceſſit, & Paulus tertius fuit appellatus, Sol in Piſcibus in angulo mediocres dignitates ſignificat: Luna in Tauro magnas quidem, ſed quia in ſuccedente domo, & iuncta Marti, modicas: Iupiter in detrimento ſuo, duplici teſtimonio negat, tum quia dominus eſt medij cæli: tum quia ſolem quadrato intuetur, ſed minuit ſignificationem hanc conſtitutio angularis: Mars Solem aſpiciens duplici quoque teſtimonio negat honores, tum quia in detrimento ſuo verſatur, tum quia in domo tertia: Similiter & Lunæ iunctus duobus modis negat: Nulla igitur hic vides magnifica promiſſa. Sed tamen hìc omnium fauores ſtellarum illuſtrare debuerant virum & meritis, & dignitate cumulatiſſimum.

SE-

SEPTIMA OBSERVATIO.

IN genitura Caroli V. honorum ſignificatores fuere, Sol peregrinus in Piſcibus domo ſuccedente: Luna, in horoſcopo quidem, ſed detrimento ſuo Capricorno: Mercurius iunctus Soli in detrimento & caſu ſuo, in termino Martis: Iupiter Sextilia aſpiciens Lunam in domo quidem propria, ſed ſub radijs ſolaribus: Mars Solem ſpectans dominus medij cæli in Tauro detrimento ſuo. Itaque demiſſa eſt geneſis Imperatoris qui orbem totum fama nominis impleuit.

OCTAVA OBSERVATIO.

IN genitura Ferdinandi Imp. ſignificatores fuere, Sol dominus M. C. in fine Piſcium peregrinus, in temino Martis, in ſuccedente domo, in quadrato Saturni: Luna in Virgine ſolam habens triplicitatem, in quadrato Iouis infelicis: Mercurius iunctus Soli in quinta, in detrimento

to ſuo,& caſu, in termino Martis, in quadrato Saturni: Saturnus Solem aſpiciens quadrato in octaua domo: Iupiter in ſeptima quidem,& cum oculo Tauri,ſed in detrimento ſuo. Quibus igitur gradibus ſolium imperij cōſcendit? non ijs, quos Planetæ ſuggeſſere, ſed quos prouidentia ſubſtruxit.

NONA OBSERVATIO.

IN genitura Maximiliani II. Imp. ſignificatores fuere Sol Lunæ, Mercurius Soli iunctus: Iupiter quadrato aſpiciens Lunā, & dominus medij cæli: Mars dominus ſigni intercepti in decima. Ex his Luna, & Mercurius nullam habent prærogatiuam.

DECIMA OBSERVATIO.

PEtreius Tyara Medicus, ac Philoſophus, magna cum laude litteras Græcas profeſſus Louanij, & Duaci, & etiamnum in Academia noua Leydenſi eandem nauans operam, cùm Solē

in horoſcopo habeat in leone domo propria, Ariete domum decimam obtinente in quo exaltatur Sol: & Lunam in Tauro propria domo,& in decima cum parte fortunæ, & Iouem dominum M. C. iuxta Aldebaran, quos Apices huic aſtra non promittebant; & tamen ſolùm habet vnde familiam liberaliter ſuſtentet, ac opibus non abundat. Et hic quidem Aſtrologiam contemnit, & Aſtrologos meritò deridet, modica,ac frugali fortuna contentus ſecuriſſimè viuens,atque ipſe ſibi Philoſophiæ præſidio abundè ſupplens, id quod fallax Aſtrologia promiſerat.

VNDECIMA OBSERVATIO.

NOuit Hemmingas quendam qui per totam vitam occupatus fuit impetrandis bullis,indulgentijs,& diſpenſationibus Pontificijs, qui multis quidem impetrauit multa, nihil ſibi: Natus anno 1509. 27. Martij, hor. 21. min. 50. Solem habuit

in exaltatione propria, & angulo decimæ grad. 17. min. 9. Arietis: Lunam in domo propria gr. 15. min. 2. Cancri, in horoſcopo, cum aſcenderet gr. 13. min. 33. Cancri: Iouem in trino aſpectu Solis in grad. 17. min. 53. Sagittarij domo propria cum capite Draconis: Venerem in trigono Lunæ, & dominam M. C. poſitam in exaltatione ſua grad. 13. min. 34. Piſcium, in apice M. C. vt ad dignitates conſequendas vix aptiorem genituram poſſis animo concipere, coactus interim iam ſenex ad diuitum menſas *aliena viuere quadra.*

DVODECIMA OBSERVATIO.

MAtthæus ille Taphurius quem Gauricus prodit in literis Latinis, atque Græcis, nec non & Mathematicis diſciplinis præclarum fuiſſe, ac poſtea vocat potatorem, bardum, vanum, mente captum, ac miſellum, Solē habuit in propria domo Leone cum Regulo, & in horoſco-

po, quæ ſola conſtitutio Solis cùm nulli obſtent ſiniſtri radij maleficorum, ſuffecerit, & ad honores amplos, & ad longos annos, cùm tamen hic beatulus Aſtrorum pullus abiectam vitam ſortitus fuerit, & innumeris calamitatibus conflictatus.

DECIMATERTIA OBSERVATIO.

EST etiam apud Gauricum Franciſci Roſcij Rauennatum quondam oratoris ad Leonem X. genitura in hac ſignificatione tam illuſtris, vt non facilè parem inuenias, & meritò iudicari potuerit ſummi cuiuſdam Imperatoris fuiſſe. Solem habuit in Leone, grad. 20. min. 50. cum regulo in 7. Lunam iunctam Ioui in Cancro, quæ domus eſt Lunæ, exaltatio Iouis, in angulo quoque parte Luna iunctam habuit Venerem, & Mercurium in principio Leonis maleficis interim, altero in Sagittario nullum planetam neque horoſcopum, aut M.C. ſæuo intuitu aſpicienti-

bus,

bus, vt videre licet ex calculo totius genituræ. Et tamen ſcribit L. Gauricus grauiter vulneratum, & ab aduerſarijs amputatam ei fuiſſe manum ſiniſtram, demùm, & violenta morte perijſſe. Patet, non ſolùm in dignitatum ſignificatione, ſed & hac in parte fallacia, ac vanitas Aſtrologiæ, cùm ne minima quidem indicia violentæ mortis hic extiterint, Luna Ioui iuncta, & Saturno in octaua, non occupante ſignum violentum.

DECIMAQVARTA OBSERVATIO.

SIc etiam Franciſcus de Monza Mediolanenſis Muſicus clariſſimus, quatuor habuit planetas in dignitatibus ſuis eſſentialibus, honorum ſignificatores. Solem habuit iunctum Mercurio in Virgine domo Mercurij in medio cæli: Lunam in Tauro domo propria, in trigono Mercurij & Solis: Iouem in quadrato Solis: in Sagittario, cum corde Scorpij, in domicilio proprio,

in

in angulo primæ domus:ac Mercurium med. cęli dominum feliciſſimo cęli loco poſitum, & in figura cęli potentiſſimum:Venerem, & Martem, quanquam ſignificatores non fuerint, hunc tamen in exaltatione ſua poſitum, illam eum regulo. Hæc facere debuerant Cardinalem Eminentiſſimum,aut certè Pontificem ornatiſſimum,nec tamen præter artis ſummę peritiam aliquid ſublime eſt aſſecutus.

DECIMAQVINTA OBSERVATIO.

NAtus eſt circulator,& agyrta quidam Anno 1540. 8.Aprilis,hora 23.min.55. cuius thema natalitium tale fuit: Sol, vt liquet, in apice med. cęli in exaltatione propria; Luna quoque in exaltatione propria, in Tauro, in domo decima cum Aldebaran, & cum ipſa Venere domina Tauri, quæ tertia ſignificatrix eſt. Iupiter autem,& Saturnus quanquam ad hanc ſignificationem hic non pertineant,

va-

valere tamen plurimum debet vtriuſque poſitio in ſua exaltatione. Hic ſua grandiloquentia mirè triumphat, nugatoria ſtrenuus potentia, auditores ſuos naſo ſuſpendere adunco, beneficio videlicet corporum cæleſtium, quæ ei naſcẽti tam feliciter emicuerunt, vt vix ſit dubium, quin aliquando ſit multò adhuc maximè exaltandus, puta laqueo ad furcas. *Hæc Sixtus ab Hemminga*. Sufficiat ſola inſpectio geniturarum Ludouici Sfortiæ, eiuſque filij Franciſci: Nam pater poſt aliquot annos fragilis Principatus, Mediolanenſis, ſuorum proditione captus, ditione, ac potentia priuatus, & in Galliam procul abductus, ſeptem fermè annis in captiuitate vixit, atque ibidem infeliciter vitam clauſit, cum quatuor planetas Solem, Iouem, Martẽ, ac Venerem in proprijs domicilijs poſitos habuerit; Saturnum præterea in exaltatione ſua cum ſpica verè potentiſſimos honorum, ac dignitatum ſignificatores: Hunc ipſum caſum non præuidente, aut vaticinante ce-

te ce-

te celeberrimo quodam Aſtrologo ſuo, quem domi aluiſſe, & in quauis re ſuſcipiẽda curioſè admodum conſuluiſſe traditur. Filius verò cùm nullum planetam in dignitatibus ſuis eſſentialibus præter Martem in Scorpione, octaua domo, quæ hæreditatis eſt, habuerit: Sole in duodecima, in Aquario detrimento ſuo verſante; mirabili tamen rerum viciſſitudine, poſt fatum patris, poſt reſtitutum Maximilianum fratrem, & rurſus à Franciſco I. Francorum rege circumuẽtum, tandem poſt multos annos beneficio, atque ope Caroli V. Imp. Mediolani, atque Inſubriæ principatum recuperauit. Harum rerum qui vberiorem cognitionẽ requirit, poterit haurire ex monumentis eorum, qui res Italicas deſcripſerunt, & comperiet prodigioſam fortunæ commutationem.

Scripſi epiſtolam Gallicam ad illuſtriſſimum virum, in qua exẽpla quędam haud ignobilia oculis ſubieci: quorum non pigebit hoc loco quædam apponere.

Car-

Cardanus audacter, vt ſolet, aggreſſus eſt Neronis Horoſcopũ, de quo exclamat, *hæc eſt vera Neronis genitura, nec nix niui ſimilior*. Sed tamen quàm aberrat à ſcopo, quàm temerè vagatur extra rem! Cum enim priùs verum illius natiuitatis diem aſſignaſſet, nec congruere cum aſtris inueniret, in poſtremis curis, nempè in libro 100. geniturarum, Neronem natum ſcribit anno Chriſti 38. die 14. Iunij, quod manifeſtiſſimè pugnat cõtra Suetonium accuratiſſimum authorem, qui ad 15. Decembris remittit. Decimus enim quartus Iunij cuius hìc meminit, dies eſt morti Neronis ab hiſtoricis aſcriptus, nõ autem natiuitati. Ex quo patet quàm ridiculè exclamat, *hæc eſt vera Neronis genitura, nec nix niui ſimilior*, quàm hæc genitura geſtis, moribus, ac fortunæ Neronis, qui ſęuitia fuit horrenda in fratrem, vxorem, matrem, in omnes denique: Vrbem incendio, corpus ſtupris, animum flagitijs, omnia cruenta nece fœdauit. Animo trepidus

Cardanus in libro centum geniturar. genitura quadrageſima.

Sueton. in Nerone ca. 6.

E etiam

etiam ad ipſa facinora, valetudine firmus, anno 18. Imperium orbis matris fraude adeptus, 32. ætatis ſcelere proprio cum vita ſimul amiſit, manum publicæ pœnæ timore inferre ſibi compulſus. Mirum eſt, cur Aſtrologus tam diſertus nullam ex Aſtris iſtorum cauſam attulerit.

Altera genitura eſt Pauli III. iam libata de qua Sixtus ſcribit, quod non eſt prætermittendum. Alexander Farneſius, qui poſtea appellatus fuit Paulus tertius, quæſiuiſſe (falsò vt opinor) narratur, poſt defunctum Leonem X. Pontificem ex Paride Cereſario Mantuano Aſtrologo: Primùm an ex defluxu ſyderũ ſpes aliqua ſummi ſacerdotij conſequendi, ac ſucceſſionis in locum demortui, affulgeret. Secundò, ſin eo tempore nulla, quando tandem ſummus Pontificatus expectandus. Tertiò, quid interea magnoperè notatu dignum ſibi accideret. Quartò, de vitæ ſuæ ſpatio. Hæc ita colligit Hieronymus Cardanus, ex ſcripto quodam iuuento in-

Digitized by Google

inter arcana occiſi Petri Aloyſij, oblato ſibi à Ioanne Maona Piſano à ſecretis Ducis Cæſarei exercitus, quòd ſic habebat.

Copia capituli literarum excellentiſſimi Aſtrologi.

Reuerendiſs Domine; Vidi, & cum ſummo ſtudio, ea, quæ ad me tranſmiſiſti circa genituram V.R.D. & diem natiuitatis, quæ fuit 28. Fearuarij hora 6. min 46. ante meridiem, anno 1468. Cuperemus recurſum ſyderum ſatisfacere deſiderio tuæ R.D. his proximis comitijs. Verùm ſydera nunc non ſunt diſpoſita, ſed in aliud tempus erunt benigniora. Pollicentur enim aſſumptionem ad ſummum gradum Pontificatus anno Domini 1534. qui erit annus vitæ 66. dies 253. hora 9. min. 54. ex directione Solis ad trigonum Mercurij cum teſtimonio Iouis, & Saturni. At interim non leue periculum in aquis anno 61. menſib. 6. diebus 3. ex directione Lunæ ad

quadratum Saturni. Anno 81. *diebus* 68. 1549. *D.V.R. grauiter ſe habebit cum magno vitæ diſcrimine, quæ dies erit* 4. *vel* 5. *Maij, ex directione horoſcopi ad ſuum trinum, qui pro quadrato habetur, eo quia eſt in ſignis breuium aſcenſionum, cum teſtimonio Saturni domini terminorum illius directionis, & ſine auxilio Iouis, cum non reperiatur in aſpectu trino, vel oppoſito in iſta directione. Poſſet tamen præſentia Iouis conferre, quod nos non credimus.* Addit Cardanus hæc ille vir penè diuinus: atque diuini illius prognoſtici interpretationẽ aggreditur: quam ſi quis ex ſcriptis ipſius Cardani requirere volet, & cum mea hac in re ſententia conferre, videbit proculdubiò, quantulus ille fuerit in prædictionibus, hic in ferendo iudicio.

Omninò fabula eſt ab iſto Ioanne & Maona inuenta, vt Aſtrologiæ famam conciliaret; nam qui homines, qui dæmones poſſent dicere, talem virum ſummum Pontificem renunciandum tali die, tali hora, tali minuto,

id-

idque ex trino Mercurij, & cui vix tenuiſſimum ſacellum aliquis daret, huic primam tiaram aſcribere?

Tertia eſt Guſtaui Adolphi Regis Sueciæ, de qua ſic Argolus. Stella noua apparens anno 1572. in ſede Caſſiopeæ in horoſcopo Regis.

Anno 1630. circa initium ſub fictitio prætextu bellum mouit Imperatori Ferdinando Auſtriaco, pluribus cum prælijs victor extitiſſet, anno 1632. tandem in conflictu cum imperialibus die 16. Octobris, accepto prius vulnere in brachio, alijſque poſtmodum interijt, die ſequenti inter mortuorum cadauera, vti Catilina, repertus eſt. ſcripſeram anno ante cuidam eminentiſſimo has directiones propinquas exitium minari. In aſcendente, & occaſu ſtellæ violentæ. Iupiter dominus aſcendentis in ſigno violento, in quadrato Martis, & Saturni diametro: Luna propè caput Meduſæ ſeruata latitudine: Sol cum ſtellulis maleficis, quas tantùm magnificat Carda-

nus pro exitu violento. Dirigibatur Sol ad Saturni oppoſitum, & quadratum Martis. Lunæ erat directione inter pleiadas, & medium cæli cum Marte, & quadratis Iouis, & Saturni.

Ex ijs apparet quàm friuolæ, quàm inanes ſint coniecturæ. Rex enim Sueciæ, quem 16. Octobris fato functum putat, mortuus eſt 16. Nouembris, vt habet hiſtoria militis Sueciæ. Deſtructo igitur fundamento, tota illa opinionum machinatio corruit.

OBSERVATIONES

RECENTIORES,

QVIBVS

FALSI ARGVI,

Conuincique Iudiciariorum Aſtrologia Poſſit.

PRIMA OBSERVATIO.

VNus ex Aſtrologis vir nobilis, & peritiæ in hac facultate planè cõſummatæ, ſcripſit horoſcopum ſpectatiſſimæ fœminę accurato ſtudio, & opera ſingulari: pinxit tamen potius præſentia, quàm diuinauit futura.

Dixit imprimis eius temperamentum eſſe ſanguineum, non nihil in melãcholiam declinans, quod ſpectanti cuiuis ex vultu, &

conuictu erat obuium. Dixit formoſam quod penè cœcis patebat, nec tamen ex arte. Nam cùm Saturnus eius aſcédenti admodùm potens impendeat, debuerat certè habere formam quam illi huic Planetę præſertim in prima domo exiſtenti omnes adſcribunt. At quid Schonerus? *Qui Saturno primam genituræ ſedem obtinente naſcetur, erit homo deformis, infortunatus, inuenuſtus.* Quid Rezelius iſtorum curioſiſſimus qui ferè omnia ab antiquis, & recentioribus dicta, in vnum faſcem congeſſit? *Saturnus formæ ſignificator largitur oculos magnos, quandocumque etiam in vno eorum maculam, aut etiam vnum maiorem altero, magnam faciem, fœdum aſpectum, capillos nigros.* Eſt tamen facie eleganti ſine vllo nævo, planè flaua, & aſpectu gratiſſima.

Dixit ingenioſam ex geminis aſcendentibus, ex Mercurio, in exaltatione ſua conſtituto, & inde Horoſcopum aſpiciente, ex Luna plena luminibus: Et iſtud quidem non inſipidè iuxta placi-

ta S. Thomæ. *Sed* res aliunde manifeſta ex ingenioſis parentibus quibus hæc edita, ex cultura animi, qui à teneris variorum librorũ lectioni aſſueuit, ex acutè dictis, & polite ſcriptis, quæ vix vlla ars ſtudioſorũ aſſequi poſſit.

Mores dixit inclinare in honeſtatem, bonitatem, liberalitatem, modeſtiam, ſuauitatem, inſpergi autem à Saturno ſeueritatem, conſtantiam: ſolitudinis amorem, ſilentium, faſtidium, diſſimulationem. Potuit hæc ex conſuetudine melius, quàm ex coniũctione Iouis, & Lunæ, quæ in hac geneſi perſpicua eſt, cognoſcere; quamquam & Cicero hanc Syſigiam iuxta Aſtrologos vehemẽter probat. *Libro de diuinatione.*

Dixit diuitem opulento patre natam, opulenti mariti ſponſam: Quilibet hoc ſine Aſtris facilè dixiſſet.

Hæc igitur quæ ante oculos ſunt, ex procliui Aſtrologi denuncient: At vbi de caſibus futuris agitur, in ignotam veniunt Regionem, vbi multa peccant, multa mentiuntur.

De felicitate inclytæ mulieris loqui mathematicus cœpit, & pronunciauit illi totius vitę curſum fore longum, fortunatum, illuſtrem, plenum quietis, iucundiſſimæ voluptatis, honore, & gloria circũfluentem, lętis vbiq; rerum ſucceſſibus coronatum.

Hoc, inquit, præſtant Saturnus in geminis ſupra terram poſitus, in ſua triplicitate, directus, citus, orientalis, procul à ſole, & ſine aſpectu Martis.

Iupiter ſuper terram, in ſua triplicitate, in vndecima domo, proſpero aſpectu intuens Venerem, & Mercurium, liber à radijs, & à malis aſpectibus infortunatorum.

Mars in domo ſua, in quinta, aſpiciens Venerẽ, nec malè aſpectus à Saturno Sol in quarta domo, nec afflictus à maleficis: Venus in tertia, in dignitatibus Solis, motu cita, non combuſta, bene ad Iouem affecta.

Mercurius in ſuggeſtu dignitatis collocatus, in angulo occidentali, directus velox, & in Iouis Antiſcio.

Luna

Luna conditionarium lumen plena luminibus, applicans Ioui, & in trino partili Veneris.

Animaduerte, lector, quàm delicioſa ſomnia, nihil non aſtra felicitatis promiſere, ſed ſolenni Aſtrologorum mendacio. Illa enim, quæ ridentis fortunæ credebatur Amaſia, vidit ſe, & circa ſe omnia concuti, vidit quicquid in vita charum habebat, atroci calamitatis turbine percelli, vidit ſua diuelli viſcera, totam iactari, & proſterni domum. Tulit iratum Iouem, & fulmen. Eripuit ſe tempeſtati per tot tempeſtates, experta terræ mariſque immenſa pericula, labores immenſos, ſupra ſexum, ſupra fidem: Nihil habuit incolume præter ingentem ſpiritum, & animum victorem fortunæ tam immaniter ſæuientis. Adde quod eo anno, quo tam funeſti caſus contigere, Aſtrologus nihil aliud ſuſpicabatur, quàm leuẽ morbum, aut nullũ, ex directione oppoſiti Martis ad Lunã. Deinde quis credat fallacibus nugis? quis futura niſi Deus dicat?

SECVNDA OBSERVATIO.

NAtus erat viro Illuſtriſſimo, atque Integerrimo filiolus vnicus, ingenti parentum gaudio, & omnium amicorum plauſu: libuit Aſtrologis tentare quid aſtra promitterent, ac primùm an vitalis partus videretur, de quo ſic pronuntiatum.

Grandes eſſe, & fortes coniecturas, quæ puero virilem pollicerentur ætatem. Quippe ſignum aſcendens eſſe Caprum, quem robuſtis corporibus Manilius, & Pontanus attribuunt: Sicque naturam iecisse vitæ fundamenta per ſolidum. Adde quod nullus ſiniſter infortunatorum aſpectus vitæ fontem inficiebat; Sol verò primam domum occupabat, qui iuxta Cardanum longæuos hic præſtat. Ambo luminaria à maleficis libera, niſi quod Mars quadrato admodum platico Solem perſtringebat, quem tamen aſpectum Iupiter, & Venus horoſcopo penè affuſi ſtrenuè mitigabant. Nihil timemdum infantiæ,

tiæ, præter leuiculos morbos, pericula ſi quæ ab aſtris, in ſeros annos differebantur.

Poſt hæc effata, extinctus eſt anno ſexto ætatis voluente ſuauiſſimus infans, cui mirabile ingenium, opes immenſas, maximos honores cęlum (vt ipſi aiebant) ſpondebat. Erant illi gratiæ, & Veneres mirificæ, iudicium ſupra annos admirationi fuit. Citas opes ingenij natura profundebat, quaſi inſtantis pręſaga fati, vt oſtentaret quid perderemus.

TERTIA OBSERVATIO.

ADoleſcẽs ſummo loco natus, acri ingenio, moribus iam nimis ſeueris, & caſtigatis, excitauit curioſitatem eorũ, qui natalitias horas ſcrutantur, & quæſitum quæ ſors eius foret. Inuentus Aſtrologus, homo ſua opinione omnium Coryphæus, qui ſumma cura pertexeret horoſcopum. Denunciauit illi militiam grandem, & laborioſam, qui ad lenioris vitæ otia planè

na-

natus cenſebatur, mortem quoque in acie inter palmas Martias, lauroſque victrices. Digeſſit in multos annos vitam, quæ prima adoleſcentiæ face, miſerè abrupta. Totum ſe tradiderat literis, in quibus pro ætate mirificos progreſſus fecerat, de armis nihil cogitabat. Erat corpore formoſo, & ſatis veſco, valetudine iam afflicta: Nec operoſum nobis fuit diuinare ſecundum illi climactericum decretorium fore; nam eodem magno omniũ qui eum nouerant, luctu, deſijt eſſe inter viuos.

QVARTA OBSERVATIO.

PVer nobiliſſimus aurea indole prӕditus, adhuc quinquennis mirandos ingenij igniculos prodidit, & cùm ſeptimum ætatis annũ ageret, feliciſſimam habuit memoriam, fuitque ſagax interrogando, acutus reſpõdendo, nec iudicando præceps. Cœpit interpretari, argutari, diſſerere, eloqui, ſtudiorum amantior, quàm luſionum. Ferebatur in ardua

dua

dua ſupra ſpem, ſupra annos, ſubdente ſtimulos gloria, nec facundiam ingenio præcipitabat. Quæſiuere Aſtrologi quàm dextro vſus naſcendo Mercurio, nec quid volebant ſunt aſſecuti. Aiunt enim, *ſi Mercurius, & Luna bene affecti fuerint. & ſeſe mutuò benignis radijs aſpexerint, effici quoddam commercium inter animam rationalem, vireſque reliquas, ex quibus ingenium præſtans, vegetumque conflatur*, ſi cõtrario modo ſe habuerint, hebes tardumque procreari.

At in eius geneſi nulla prorſus affinitas Mercurij, & Lunæ: Hæc enim in Ariete, ille in Virgine. Eſt quoque in ſexta domo poſitus admodum degeneri, quæ nullam cum aſcendente communionem habet; vnde igitur hoc ingenium tam florens, & lætum? Sæpiſſime dixi Aſtrologiam iudicantem, qualis à multis traditur, nimis operosè per dulces fabulas illudi. Quæ iuxta Phyſicam dicuntur, multo ſunt viciniora veris. Solis, & Lunæ affectiones in componendo ingenio

lon-

longè ſunt efficaciores, quàm quilibet Mercurius. Opus eſt cerebro humore conuenienti irriguo ad ſatus diſciplinæ accipiendos, memoriamque fouendam. Itaque cum hic puer Lunam habeat in ariete ſigno igneo, hanc plenam luminibus ad trinum Solis aſpectum properantem nõ deeſt illi humidi, calidique temperies, vnde cõmodiſſimum temperamentum exſurgat. Cætera quoque via naturali procedentibus procliuius occurrunt. Eſt inſigni pulchritudine propter Lunam, & Venerem, quæ ſe ex diametro aſpiciunt. Temperamento eſt calido, & humido, ob Solem, Iouem, & Venerem qui in aſcendẽte vim magnam habent. Coniunctio duorum planetarum maximorum in aſcendente dat illi mores, ſi Ptolomæo fides, liberales, honeſtos, ciuiles, graues, & iucundos, æquos, iuſtos, gratos, amabiles, auidos gloriæ, & proprij tenaces iudicij. Creditum ab antiquis hãc Syſigiam miſcere lætis proſpera, textumque vitæ diuerſis caſibus variare,

re, quod expertus ipſe eſt difficilibus morbis à tenero conflictatus. Et ſi quod Diuo Thomæ placet in libris de generatione liquidum eſt, aſpectus planetarum ad finitorem circulum vitæ periodos proſperæ, improſperæque per morbos aut caſus indicare: non vano augurio dictum, circa annum ſeptimũ, aut octauum ægrum fore, ex directione Saturni ad ſignum aſcendens. Nam tum fuit longis, & difficilibus morbis implicatus. Aiunt trino ſeptenario, & quarto noueno, inſtare moleſtas directiones, quas ſi vicerit, mira promitti. Nec tutam infantiam ante primam Enneadem. Sed hæc Prouidentiæ committenda.

QVINTA OBSERVATIO.

SPeculatoribus cęli datus eſt horoſcopus viri pij, & ingenioſi, multiſque periculis iactati, qui eos valde perplexos habuit.

Hic ætatis menſe quarto hernia grauiter laborauit.

Anno decimo cataractę illi in

oculis nati, qui cœcitatem proximè minabantur.

Ab anno decimoquarto ad decimumnonum quotannis ſub ſolſtitium æſtiuum febribus laborauit.

Anno decimonono fuit ictericus bile flaua in cutem exundante.

Anno quadrageſimo, maligna febri correptus, quæ per triginta dies continuò in venis, & viſceribus nulla relaxatione ſtetit.

Anno quadrageſimo primo acerbè cruciatus dolore renum, vriniſque ſanguineis, quas per bienniu m emiſit.

Anno quadrageſimo ſecundo periculis maris expoſitus, naufragium paſſus eſt, & vix emerſit ex abyſſo.

Hic certè ſcopulus Aſtrologorum in vno homine tot caſus, iactatio tanta, tam diuerſa diſcrimina. Natus anno 1575. Augusti decimo nono, hora decima ſexta, adhuc ſtat, adhuc viuit. Videant directores, & oſtendant, ſi poſſint, tot morborum, ac periculorum cauſſas, verſent;

&

& reuoluant vbi volent horoſco pu n, modò omnia ad certos calculos reuocent, quod præſtarę hactenus haud potuere.

SEXTA OBSERVATIO.

NAta eſt quędam puella nobilis, pia, & ingenioſa anno 1616. Octobris die 27. hora 5. poſt meridiem minutis 30. Mira illi multa contigere. Mater puerpera, dum eam geſtat in vtero, laborauit febri quartana diutina, per totum tempus puerperij. Nata in ſummo diſcrimine matris, & ſuo. Venit in mundũ ferè nulla, & tota villoſa. Anno ſecundo ętatis pro deplorata habita. Arſit ferè in lecto, flamma cubiculum occupante. In aquam ſeptennis cecidit prono capite, à matre raptim accurrente liberata. Nouennis à lupo ferè rapta, qui dimiſſa illa iuuencam proximè paſcentem inuaſit. Vixit ferè ſemper in carcere, vita eius morbus continuus.

Ingenium illi ſtupendum, nec tamen Mercurius fortunatus,

cum

cum ſit peregrinus, & in deiecta cæli domo. Non potuere œdipi tot caſus ex aſtris diuinare, nec euentus rerum directionibus aſſequi: promiſere honores magnos, quia luminaria cum fixis illuſtribus vt potè Sol cum corona boreali, Luna cum oculo Tauri in aſpectu Iouis; ſed tota illi gloria in virtute, & cruce.

SEPTIMA OBSERVATIO.

NAtus viro nobili filiolus, anno 1649. Iulij die 7. hora 16. min. 50. erat eximiè formoſus, & placidè nutriebatur a matre. Inerant omnia vitæ, & valetudinis ſigna, Sol cum Venere Horoſcopo affuſus omnia fauſta, & candida polliceri videbatur. Libuit tamen tentare Aſtrologum virum honeſtum, & valde eruditum, vt ex arte quid ſentiret loqueretur. Is ſtatim vbi vidit Saturnum in duodecima domo Geminorum Lunam partiliter affligentem, vbi aſpexit Martem quadrato in eamdem radio incurrere, nec iſtud plati-

cè,

cè, ſed proximè. Vbi perſpexit Lunam dominam aſcendentis eſſe Domino mortis copulatam, haud dubio dixit puerum aut iã mortuum eſſe, aut minimè diù victurum. Probauit edictum euentus: nec temeraria fuit coniectura, cùm præſertim Luna in ortum infantium, ætatemque teneram multum ſibi iuris vindicet; nec dubium, quin malè affecta varias infirmitates veluti de ſuggeſtu cæli pronunciet. Sed ne putemus Aſtrologorum dicta eſſe immotæ veritatis oracula: deprehendi ſtatim in genitura viri eximij, familiaris quondam mei, Lunam quoque a Saturno partiliter afflictam, idque in aſpectu Martis oppoſito. Dominam quoque aſcendẽtis Lunam, copulatam adſtrictè cum Domino mortis. In vtroque Iouis benefica aſpectu trino Lunam laborantem recreabat. Vnus tamen vndecimo menſe mortuus eſt, alter ad annum ferè ſexageſimum accedit. Quis in re ſimili, cùm tam diſſimiles exitus viderit,

rit,

rit,certum aliquid in hac diuinatoria ſtabilire poſſit.

OCTAVA OBSERVATIO.

EDitus in hanc lucem adoleſcentulus anno 1637. Nouembris die 20. hora 2. min 30. poſt meridiem. Omnia in eo excelſa,& illuſtria. Natus enim eſt ampliſſima domo, referta diuitijs, & circumfluente gloria, ingenio eſt optimo,& acri iudicio, gratia, lepore, venuſtate, ad omnes aulæ artes iam factus, & cõpoſitus, forma admodum eleganti, alloquio comis, & pellax, honeſtis, & excelſis moribus. Nec tamen geneſis tantis dotibus vllo modo reſpondet, vt intelligamus eſſe aliquid in nobis ſupra cęlum, & aſtra, quæ Deus magnis mentibus infundat. Nullos planetas habet in dignitatibus præter Saturnum, qui in apice cæli poſitus caſus potius (vt illi dictitant) quàm honores ſpondet. Lunam affligit coniunctione in Capro exulem, & deiectã.

Sol

Sol eſt in octaua peregrinus, nullis rad'js afflans Horoſcopum. Mercurius ſine dignitate eſt, in ſede figuræ ignobili. Venus ſola thronum medij cæli occupat, ſed in triſti domo Saturni ſedet, cum eo coniuncta. Quadratum Saturni directione veniebat ad horoſcopum anno ætatis ſeptimo, quod morbum aut caſum aliquẽ inferre debuit. Nihil tamen paſſus eſt, nihil habet inter proſpera, & aduerſa quod aſtris imputet, viuit ab ijs immunis.

NONA OBSERVATIO.

SCripſere nuper Aſtrologi Horoſcopum inſignis puellæ, quam propter eximias dotes nemo ferme hic ignorat. Mirifici ſunt in predicandis quæ omnes norunt, & vident. Eſt igitur ab ijs deſcripta temperamento ex ſanguine & bile mixto, ſpecie auguſta, moribus honeſtis, & illuſtribus, ingenio optimo, rerumque eximiarum apprimè curioſo. Eſt comitate, & affabilitate ſermonis præcipua, amat, & amatur

ho-

honeſtè cupit. Erga pauperes & afflictos facilè miſericordia mouetur, & accipere ſe putat cum dat beneficium. Stimulus illi ingens honoris, & gloriæ, cuius ſuauiſſimos fructus deguſtabit, nupta marito potentiſſimo, & opulentiſſimo, forma quoque eximio. Experietur quandam luminis ecclipſin, & ſolitudinem breuem. Sed nunquam fortunæ ſæuienti ſuccumbet. Hæc igitur in ore habent quæ omnibus ſunt obuia: nam ſubire interdum aduerſa quos conditio glorioſos fecit, nimis conſuetum eſt in rebus humanis. Vnum eſt quod puellæ auent audire, & illi ſi poſſint eloqui, de tempore coniugij. Tranſiliere illic fines, & dixere nuptam fore anno 1648. Iam nobis teritur quinquageſimus, nec dicto fides: Queruntur horam natiuitatis non eſſe iuſto calculo datam; ecquis hoc poſſit, dum nobis rerum incurioſis tot tempora effluunt?

DE-

DECIMA OBSERVATIO.

MAgnam quæſtionem hoc ſæculo Aſtrologis fecit acerbus florentiſſimi iuuenis caſus. Hic fortunæ ſubuectus alis eò cōſcēdit, quò ipſa audacia trepidare debuit. Erat potentiſſimo Principi in delicijs, nihil illi clauſum, nihil reſtabat appetendum. Creſcere niſi per deſcenſum non potuit. Tot illi adoratores, quot aulæ mancipia, amicus tamen nullus. Metum fecit illi qui facere omnibus conſueuerat. Magnitudinem ſuam ſenſit, ſed aulæ lubrica non conſiderauit. Cecidit non deuolutus, non deiectus, ſed grandi & ſubito turbine impulſus: Cecidit de ipſo Fauoris ſinu in cruentas carnificis manus, eo fato quo miſeri ſolent, ea conſtantia, quam nemo exſpectauit, omnes admirati ſunt.

Hic, vt ſolent, effutient multa, ſtatim dicent, ridentis illius fortunæ quæ prima iuuenem circumfulſit notas deprehendi in Venere, quæ in Tauro ſua nem-

pe domo conſtituta, in nono quoque cæli templo ſedet. Dicent in apice figuræ, & maieſtatis throno repertum Tauri oculum, ſtellam primæ magnitudinis, quæ inter Regias munerari ſolet, confertque ſtupendas, ſed lapſui obnoxias felicitates. Tragicam autem vitæ cataſtrophem aſcribent Ioui, Marti, & Soli, in octaua domo, in qua mortis imperium eſt, collocatis: tamquam hìc Iupiter vt iudex iubeat, Mars vt carnifex occidat, idque Sole præſente, ob mortem publicam, & illuſtrem. Quis non videt hæc alluſione ad Deos Gentilium eſſe conficta? Deinde ſi hæc tam certa, cur omnes in calculo varij ſunt? Cur nemo fatalem illam horam tam inſignem, plena, & indubitata directione potuit vnquam demonſtrare? Remittamus iſta ad lamiæ turres, & mera ingenij curioſitate laſciuientis figmenta.

VNDECIMA OBSERVATIO.

VIr Heroibus ſatus, & Heros ipſe celeberrimus, forma eximius, amplo pectore, liberali manu, Martio vigore intrepidus, magnarum virtutum comitatu vndique ſeptus, palmis, & trophæis conſpicuus, in omnium oculis, in omnium ore, ſenſit acerbam Nemeſin, gladiumque ſæuientis, magna bonorum miſeratione, ingenti ſuorum luctu, & præcipuè illuſtriſſimæ coniugis, quæ ferè ſponſum ſupra Artemiſiam luxit.

Quæſiuere Aſtrologi Itali vnde illa mors viro tot nominibus immortalitate digno? Vnus inter illos ſpectatiſſimus ait.

Plurimi Aphoriſmi perniciem minabantur. Saturnus quadrangularibus radijs Solem reſpicit in ſignis fixis. Luna Domina octaue in ſigno violento in Solis quadrato, ac diametro Saturni, cum ſtellis Andromedæ Apheta pars fortunæ in oppoſito Martis, & aſcendens

cum violento corde Scorpij. Mercurius dominus loci Aphetici, occidentalis, peregrinus inter Pleiadas cum quadrato Saturni. Iupiter Dominus aſcendentis, & octaue, ob exaltationem cum Venere Domina medij cęli, quod Regem ſignificat. In octaua Hercules ſtella violenta. Sed hæc quàm puſilla, quam infirma, & in qua geneſi hæc, & ſimilia non reperiuntur? *Saturnus* (inquit) *quadrangularibus radijs Solem reſpicit.* Sed platicè, & imperfectè, cum Sol ſit in nono gradu Tauri, Saturnus in decimoſeptimo Leonis. *Luna in ſigno violento:* cur violento? cum ſit in Amphora in ſigno calido, & humido (vt aiũt) vitæ admodum conuenienti? *Sed Luna in Solis quadrato:* quid tũ? duram legem facimus rebus humanis; ſi omnes violenta morte occumbere oportet, qui in quadratis Lunæ ad ſolem naſcuntur. *Apheta pars fortunæ in oppoſito Martis.* Vanum iſtud fortunæ nomen, & artis ludibrium, quod ſaniores Aſtrologi non obſeruant. *Aſcendens cum violento*

corde Scorpij. Imò longè abeſt, cùm cor Scorpij ſit in quarto gradu, aſcendens in duodecimo. Deinde hoc nihil efficit niſi hoc loco ſtimulentur à Planetis. Nihil iſtis leuius, & tamen faciunt ventis pondus, & ſperātium credulitas, & error inſanientium.

DVODECIMA OBSERVATIO.

VIr maximæ proſapiæ, celeberrimi nominis, ſpecioſiſſimis vndique fulgens ornamentis, in quem omnium oculi defixi erant, omnium ora conuerſa, cui ſumma omnia fata polliceri videbantur, extinctus eſt igne, & ferro in ipſo ætatis flore, & honorum fere culmine. Ingemuit orbis tam afflictæ fortunæ, dedit lachrymas humanitati, dignitati venerationem.

Quæſitum, an in aſtris aliquid eſſet, quod tam crudæ acerbitati cauſſam dediſſet. Vnus mathematicus qui de triuio nunquam haberi voluit, ſed in ſuo pectore totius artis arcana claudi ſem-

per exiſtimauit, tantum mali ſcripſit eſſe conflatum, quod Saturnus inimicus eſſet horoſcopo, qui vtique in Cancri gradum decimum nonum incidit, & Caprum Saturni domum habet in oppoſito. Quam leue iſtud! quam friuolum! quaſi non multæ Geneſes inueniantur aſcendente Cancro fortunatiſſimæ, & hoc quidem ſæculo regnatrices extitere. Nec meliùs quod addit eumdem Saturnum in ſexta domo, quæ ſeruis, & morbis, adſcribitur, inueniri. Quid hic cum ſeruis, & morbis? aberrat ſanè toto cęlo, nec valet, quod fingit maleficum planetam huius domus præſidem cum corde Scorpij peſtifera ſtella eſſe coniunctum: diſtat enim decem gradibus: quod diſcrimen maximum facit: expectabam tandem directionem, quæ tanti caſus tempus liquidiſſimè notaret: At hic nihil habuit, præter triangularem aſpectum eiuſdem Saturni toties citati, qui tam tetram, tam funeſtam, tam deteſtandam omnibus bonis cædem ſignaret: oportebat ſanè Satur-

turnum, & Martem toto corpore, toto impetu concurrere, non trinum, qui vtique multis & beneficus, aut certè leuiori nota maleficus. Conſideratius aliquid dixiſſet, ſi tantam tragœdiam in caput Meduſæ, & caudam draconis, quæ cum ſole ſunt, & in Syſigiam Martis, & Lunæ in ſigno violento remiſiſſet, ſed coniecturas iſtas miſſas facimus, nec imputamus aſtris, quæ malitia hominum pertexuit, crudelitas operata eſt.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE